

ΝΕΑ ΦΟΡΜΙΓΕ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ "ΩΔΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ"

ΕΤΟΣ Α' ΜΑΪΟΣ 1921

Ἰδρυτής
Ἐδιοκτῆτης Κ. Α. ΨΑΧΟΣ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 3

Διευθύνται:

Κ. Α. ΨΑΧΟΣ
Ε. Α. ΠΕΖΟΠΟΥΛΟΣ

Γραφεία

Ὁδὸς Ἀγίου Μελετίου
Τέρμα Ἀχαρνῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΗ:

Ἐσωτερικοῦ	δρ.	20	δρ.	12
Ἐξωτερικοῦ	φρ.	25	φρ.	15
Ἀμερικῆς	δολ.	5	δολ.	3

ΤΟ «ΩΔΕΙΟΝ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ»

ἀναγνωριζόμενον ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Ἰδρυτής καὶ Διευθυντής τοῦ «Ὁδείου Ἐθνικῆς Μουσικῆς» κ. Κ. Α. Ψάχος δι' αἰ-
τήσεως αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἀγίαν καὶ Ἱερὰν Σύ-
νοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐζητήσε
νὰ ἀναγνωρισθῆ τοῦτο ὡς ἴδρυμα, ἐν ᾧ
οὐκ ἄλλοις διδάσκειται ἡ Βυζαντινὴ Ἐκ-
κλησιαστικὴ Μουσικὴ κατὰ τὴν γρα-
πτὴν καὶ τὴν φωνητικὴν παράδοσιν, τὴν
ὑπὸ τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας
διασφηθείσαν. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἠδύκνησε νὰ
διαβιβάσῃ πρὸς τὸν κ. Ψάχον τὸ παρά πῶδας
Συνοδικὸν Γράμμα, δι' οὗ, ἐπιστέφουσα ταῖς
εὐχαῖς Ἀδελφῶν τὸν ζῆλον καὶ τοὺς μό-
χθους αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἅμα
καὶ Ἐθνικῆς Μουσικῆς, ἀναγνωρίζει τὸ «Ὁ-
δεῖον Ἐθνικῆς Μουσικῆς» ὡς Σχολὴν ἐν ᾗ
διδάσκειται ἡ πατροπαράδοτος Βυζαντινὴ Ἐκ-
κλησιαστικὴ Μουσικὴ.

Ἐπιτ. 912
Ἀριθ. Δικτ. 160 Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Μαΐου 1921

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
Πρὸς τὸν Κύριον Κωνσταντῖνον Ψάχον
Ἰδρυτὴν καὶ Διευθυντὴν τοῦ «Ὁδείου Ἐθνικῆς
Μουσικῆς»

Ἐχουσα ὑπ' ὄψει ἡ Ἱ. Σύνοδος τὴν τε δεκα-
πενταετὴ εὐλόκιμον διδασκαλίαν Ὑμῶν ἐν τῇ
τμήματι τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς τοῦ «Ὁδείου
Ἀθηνῶν» καὶ τὴν ἄχρι τοῦδε συντελεσθεῖσαν
λίαν σοβαρὰν καὶ ἐθνωφελῆ ἐργασίαν ἐν τῇ
ὑφ' Ὑμῶν ἰδρυθέντι «Ὁδείῳ Ἐθνικῆς Μουσι-
κῆς», πεποιθὺτα δὲ εἰς τὴν μέλλουσαν πρό-
σπον ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πολυμεροῦς καὶ ἐμβριθοῦς
προγράμματος καὶ τοῦ κανονισμοῦ, ὡν ἀντί-
τυπα ὑπεβάλετε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, τοῦ ἤδη
λειτουργοῦντος Ὁδείου Ὑμῶν, ἀναγνωρίζει
τοῦτο ὡς Σχολὴν, ἐν ᾗ διδάσκειται ἡ πατρο-
παράδοτος Βυζαντινὴ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ,
καὶ συγχαίρει μὲν ἐπὶ τοῖς ἤδη συντελεσθεῖσι
καὶ ἐπαινεῖ τὸν ἕνθεον καὶ ἱερὸν Ὑμῶν ζῆλον
ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἅμα καὶ Ἐθνικῆς
Μουσικῆς, ὑπὲρ ἧς τοσοῦτους καὶ τοιοῦτους μό-
χθους κατεβάλετε, διαπέμψει δὲ θαφιλῆς εὐχὰς
Ὑμῖν, δεομένη τοῦ Κυρίου κατευθῶσαι Ὑμᾶς

καὶ ἱερουργεῖτε, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν
ἐν παντὶ εἰς πλήρη τοῦ σκοποῦ τοῦ Ὑμετέρου
Ὁδείου πραγματώσιν.

- † Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος καὶ Πρόεδρος
- † Ὁ Μεσσηνίας Μελέτιος
- † Ὁ Αργολίδος Ἀθανάσιος
- † Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνοῦρίας Γερμανὸς
- † Ὁ Πατρῶν Ἀντώνιος

(Τ.Σ.) Ὁ Ἀ' Γραμματεὺς
Ἀρχιμανδρ. Γερμανὸς Ρουμπάνης

Ο ΑΜΒΩΝ

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς διαταγῆς τῆς Ἱερᾶς Μη-
τροπόλεως Ἀθηνῶν, δι' ἧς οἱ μουσικὴ χοροὶ
διατάσσονται νὰ κατέλθωσιν ἀπὸ τοῦ γυναικω-
νίτου εἰς τὰς ἐν τῷ κυρίῳ ναῷ οἰκείας αὐτῶν
θέσεις, ἔλαθον ἐπιστολάς τινας εὐσεβῶν συμ-
πολιτῶν, οἵτινες μὲ ἐρωτήσιν, ἂν γυναικωνίτης
— ὡς ἰσχυρίζονται τινες — ἦτο ὁ ἀρχαῖος Ἀμ-
βων καὶ μὲ παρακαλοῦσιν ἵνα γράψω ἐπὶ τού-
του τὰ δέοντα.

Τὸ ζήτημα τοῦτο δις ἐπραγματεύθη ἄλ-
λοτε ἐν τῇ ἡμερησίῳ τύπῃ, ἰδίᾳ δ' ἔταν ὁ
ψευδοαθηνῶν Μελέτιος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, ἐπω-
φελοῦμενοι τῆς ἐν τῷ Κράτει πολιτικῆς ἀνω-
μαλίας καὶ συγχύσεως, προσεπάθον ἐν τῇ ἀ-
μαθείᾳ αὐτῶν νὰ πείσωσι τὸν εὐσεβῆ Ἑλληνι-
κὸν λαόν, ὅτι διὰ τῆς τοποθετήσεως τῶν μου-
σικῶν χορῶν ἐν τῷ γυναικωνίτῳ οὐδεμία πα-
ράδοσις διασαλεύεται, οὐδὲν δ' ἀρχαῖον κα-
θεστῶς μετακινεῖται, ἀφ' οὗ Ἀμβων ἐν τῇ
Χριστιανικῇ ἀρχαιότητι οὐδὲν ἄλλο ἦτο, εἰμὴ
ὁ ἐν τῷ ὑπερώῳ τοῦ ναοῦ κείμενος γυναικω-
νίτης!!

Μεθ' ἔβην τὴν ἀστείότητα καὶ τὸ ἀστῆρι-
κτον τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου, δὲν θεωρῶ ἀσκο-
πον ἀπαξ εἶτι καὶ ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Νέας
Φόρμιγγος» νὰ πραγματευθῶ τὰ κατὰ τὸ ζή-
τημα τοῦτο, ἐκπληρῶν οὕτως καὶ τὴν ἐπιθυ-
μίαν τῶν εὐσεβῶν συμπολιτῶν μου.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ ἹΕ' Κανὼν τῆς ἐν Λαο-
δικείᾳ τῷ 368 συνελευθούσης Τοπικῆς Συνόδου
ὀρίζει «μὴ δεῖν πλὴν τῶν κανονικῶν ψαλτῶν,
τῶν ἀπὸ τοῦ Ἀμβωνος ἀναβαίνοντων καὶ ἀπὸ
διτθέρας ψαλλόντων, ἐτέρους τινὰς ψάλλειν ἐν
τῇ Ἐκκλησίᾳ». Ὑπῆρχεν ἄρα ὑψηλότερον τι
ἀπὸ τοῦ δαπέδου τοῦ ναοῦ μέρος, ἐφ' οὗ ἀνα-
βαίνοντες οἱ ψάλται ἔψαλλον. Καὶ τὸ ὑψηλό-
τερον τοῦτο μέρος ἦτο ὁ Ἀμβων, ὁ ἄνομασθαις
οὕτω ἐκ τοῦ ἀναβαίνειν. Ἄλλ' ὁποῖός τις ὁ
Ἀμβων, ποῦ ἔκειτο, πῶς δ' ἐπ' αὐτοῦ ἀναβαί-
νοντες οἱ ψάλται ἔψαλλον; Ὡς φαίνεται, ἡ ση-
μασία τοῦ ῥήματος ἀναβαίνειν, παραπλανή-

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Τὸ «Ὁδεῖον Ἐθνικῆς Μουσικῆς» κ. τ. λ.
- Ὁ Ἀμβων (Κ. Α. Ψάχου).
- Ὁ «Κεντρικὸς Ἐκκλησιαστικὸς Σύνδεσμος»
- Ζητήματα.
- Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων.
- Ἀσινᾶς ὁ μελοδὸς Μαν. Ἰω. Γεδεῶν).
- Διάλεξις Εὐας Ἀγγ. Σικελιανοῦ Ἡ «Βυ-
ζαντινὴ Μουσικὴ καὶ τὸ νέον ὄργανον».
- Ἡ Διάλεξις Κ. Α. Ψάχου.
- Καινοτομίαι καὶ μεταρρυθμίσεις ἐν τῇ μου-
σικῇ (Δημ. Περιστέρη Ἱατροῦ).
- Μουσικὴ καὶ Φυσιολογία τῆς φωνῆς (Μιχ.
Παπαθανασοπούλου Ἱατροῦ).
- Εἰδήσεις.

σασα τοὺς οὐδέλωσ περὶ τὴν Χριστιανικὴν ἀο-
χαιολογίαν ἀσχοληθέντας, παρέστυρεν αὐτοὺς
εἰς τὴν ἐξῆς σκέψιν. Ἄφ' οὗ οἱ ψάλται ἀνέ-
βαινον κάπου διὰ νὰ ψάλλωσιν, τὸ μέρος τοῦτο
θὰ ἔκειτο βεβαίως ὑψηλότερον τοῦ δαπέδου τοῦ
ναοῦ. Καὶ ἐπειδὴ ὑψηλότερον μέρος ἐκάστου
ναοῦ ἦτο, ὡς γνωστὸν, τὸ Ὑπερώϊον, ἐφ' οὗ ὁ
Γυναικωνίτης, ἄρα Ἀμβων οὐδὲν ἄλλο εἶνε,
εἰμὴ αὐτὸς οὗτος ὁ Γυναικωνίτης! Ἀπὸ τοῦ
γυναικωνίτου λοιπὸν, λέγουσιν, ἔψαλλον οἱ ψάλ-
ται, ἐπὶ τούτου δ' ἀναβαίνοντες καὶ σήμερον
οὗτοι δέον νὰ ψάλλωσιν!!

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ Ἀμβωνος δὲν ἀνέβαινον μόν-
ον οἱ Ψάλται. Ἀνέβαινον καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ
διάκονοι καὶ οἱ ἱεροκήρυκες. Ἀπὸ τοῦ Ἀμβω-
νος, ἔστις πρὸς τὸν Βῆμα ἀπὸ τοῦ Βήματος τοῦ
Ἱεροῦ ἐκκαλεῖτο καὶ Βῆμα τῆς Ἐκκλησίας, ἀνε-
κοινοῦντο πρὸς τὸν λαὸν αἱ δημόσιαι εἰδοποιή-
σεις, ὡς καὶ πᾶν ἔγγραφο κοινῶν ἐνδιαφερόν-
τος. Ἀπὸ τοῦ Ἀμβωνος βραδύτερον ἀνεγινώ-
σκετο τὸ Εὐαγγέλιον, ἐκηρύσσεται ὁ Λόγος τοῦ
Θεοῦ, ὅπισθεν δ' αὐτοῦ προσερχόμενος καὶ ἰστά-
μενος ὁ λειτουργῶν ἱερεὺς ἀνεγίνωσκε τὴν τε-
λευταίαν τῆς ἀπολύσεως εὐχὴν «Ὁ εὐλογῶν
τοὺς εὐλογοῦντάς σε Κύριε κτλ.», ἧτις καὶ Ὀπι-
σθάμβωνος εὐχὴ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη. Ἄν ἔ-
μως Ἀμβων ἦτο ὁ Γυναικωνίτης, τότε καὶ ὁ
Διάκονος εἰς τὸν Γυναικωνίτην ἀνερχόμενος
δέον νὰ ἀναγινώσκῃ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ οἱ ἱε-
ροκήρυκες ἐκεῖ ἀναβαίνοντες δέον νὰ κηρύτ-
τῳαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ αἱ πρὸς τὸν λαὸν
εἰδοποιήσεις ἐκεῖθεν δέον νὰ γίνωνται καὶ ὁ
λειτουργῶν ἱερεὺς εἰς τὸν Γυναικωνίτην ἀνα-
βαίνων καὶ ὅπισθεν αὐτοῦ—πρὸ τῶν ἐξωτερικῶν
ἰσως τοῦ Γυναικωνίτου παραθύρων—ἰστάμενος
δέον νὰ ἀναγινώσκῃ τὴν Ὀπισθάμβωνος εὐχὴν.
Διότι μόνον ἔταν πάντες οὗτοι, ἱερεῖς, Διάκο-

ναι και 'Ιεροκήρυκες, εις τὴν Γυναικωνίτην ἀναβαίνοντες, λέγωντες ἕκαστος τὸ ἀνήκον αὐτῷ μέρος, οὐχὶ δὲ μόνον εἰ φάλαται, τότε και μόνον θὰ εἶναι πλήρη; και ἐν τῷ σήμερι τούτῳ ἡ ἐπάνοδος πρὸς τὸ ἀρχαῖον καθεστῶς!!

'Αλλ' εἶναι ἀπορίας ἄξιον πῶς οἱ ὑπὸ τοῦ λεγομένου νεωτεριστικοῦ και μεταρρυθμιστικοῦ πνεύματος ἐμφοροῦμενοι, ἐν ᾧ πάντα τὰ ἐν τῇ ἀρχαιότητι γινόμενα ἀποστέρωντες χαρακτηρίζουσι ταῦτα ὡς: τουρκισμούς, περσισμούς και ἀραβισμούς, εἶνε ἀπορίας ἄξιον, λέγω, πῶς μόνον ἐν τῷ ζητήματι τοῦ 'Αμῶνος παραδέχονται ἀναγκαίαν στροφὴν πρὸς τὰ ὀπίσω και ἐπάνοδον πρὸς τὸ ἀρχαῖον 'Εκκλησιαστικὸν καθεστῶς! 'Αλλ' εἶναι φαίνεται και τοῦτο διὰ τοὺς ἀδιορθώτους νεωτεριστάς, τοὺς οὐδὲ γὰρ ἐκ τῆς 'Εκκλησιαστικῆς ἱστορίας και ἀρχαιολογίας γινώσκοντες, μὲν ἀπὸ τὰς συνήθειαι αὐτῆς εὐκαιρίας, ὡν ἐπιφοροῦνται ἕκαστος, ἔνα και' ἄλλην παράταξιν ἐπαναλαμβάνουσι τὰς τερθερίας των. 'Αλλ' ἂν θελήσωσιν οὗτοι νὰ φανῶσι κατά τι συζητηταί καλῆς πίστεως, θὰ ὁμολογήσωσι τὴν ἀγνοίαν των και θὰ παραδεχθῶσιν, ὅτι ὁ 'Αμῶν ἦτο μὴ ἐξέδρα κυκλοτερῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐν τῷ Σωλέα τοῦ ναοῦ κειμένη, ἔχουσα δὲ δύο κλίμακας, μίαν πρὸς ἀνατολάς, πρὸς τὸ ἱερὸν δηλ. Βῆμα, και ἑτέραν πρὸς δυσμὰς, ἡτοι πρὸς τὸν Νάρθηκα. Ἐπὶ τοῦ 'Αμῶνος, ὡς εἶπον, ἀναβαίνοντες ἐφάλλον εἰ φάλαται. 'Αν δὲ που Νεαρῶς τινος τοῦ 'Ιουστινιανοῦ ἢ τοῦ 'Ηρακλείου γίνηται λόγος περὶ τοῦ ἄνω χοροῦ τῆς 'Αγίας Σοφίας, ὁ χορὸς οὗτος ἐλέγετο ἄνω, οὐχὶ ὡς ἀπὸ τοῦ Γυναικωνίτου φάλλον, ἀλλὰ διότι ἀνερχόμενος ἐπὶ τοῦ 'Αμῶνος και ὑψηλότερον αὐτῷ εὐρισκόμενος, διεκρίνετο ἀπὸ τοῦ χοροῦ τοῦ ἱεροῦ Βῆματος, τοῦ ἐκ των συλλειτουργούντων ἱερέων και Δικόνων ἀποτελουμένου και τὰ ἐν τῷ ἱερῷ Βῆματι καθωρισμένα ἁμακτικά μέρη φάλλοντος ἐν λειτουργίαις Πατριαρχικαῖς ἢ 'Αρχιερατικαῖς, ἢ και ἐν ἄλλοις συλλειτουργίαις ἱερέων. 'Απὸ τοῦ 'Αμῶνος ἀνεγινώσκοντο αἱ Γραφικαὶ περικοπαί, ἐξεφωνοῦντο τὰ δίπτυχα κλπ. 'Απὸ δὲ των χρόνων τοῦ Χουρσούμοι και τοῦ Αἰγυπτίου ἐκρητύετο και ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, οὗτος τὸ πρῶτον ἐκρητύετο ἀπὸ τοῦ ὀπίσθεν τῆς 'Αγίας Τραπεζῆς 'Επισκοπικοῦ Θρόνου, τοῦ καλούμενου Συνθρόνου, ἢ και ἀπὸ των θυρῶν τοῦ ἱεροῦ Βῆματος. Τελευταῖον ἀπὸ τοῦ 'Αμῶνος ἀνεγινώσκοντο τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον και ἐκρητύετο ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅπως ταῦτο γίνεται και σήμερον, οὗτε χοροστατούντος Πατριάρχου ἢ 'Αρχιερέως ἐν τῷ Θρόνῳ, ὁ τεταγμένος ἱεροκήρυξ ἐπὶ τοῦ 'Αμῶνος ἀνερχόμενος, ἀπ' αὐτοῦ κηρύττει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἢ ἐκφωνεῖ λόγους ἐπισημοῦς και ἄλλους. 'Ο 'Αμῶν ἀργότερον μετετέθη πρὸς τὸ ἀριστερὸν τοῦ Σωλέα μέρος, διότι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ μετετέθη ὁ Θρόνος τοῦ Αὐτοκράτορος, ἀκριβῶς δ' εἶνε, ἔπου ἦτο ὁ 'Ομφαλός, οὗτος ἔστιν ἐπέχει σήμερον ὁ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ και ἐπὶ τοῦ δαπέδου πάντοτε ἀναγλυφόμενος Δικέφαλος ἄετός. 'Αλλ' ὅταν ἐπὶ Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Μ. Κωνσταντίνου και Φλαβιανῶ τοῦ 'Επισκόπου 'Αντιοχείας εἰ φάλαται, εἰς δύο διαιρεθέντες και ἐν τοῖς λεγομένοις χοροῖς τοποθετηθέντες, ἐφάλλον ἀπὸ των 'Αναλογίων, ἀπὸ των ὁποίων και οἱ 'Αναγνώσται ἀνεγινώσκον τὰς Γραφάς, ὁ 'Αμῶν καθιερώθη πλέον ὡς βῆμα, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἀναγινώσκειται τὸ Εὐαγγέλιον μόνον και κηρύσσεται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Περὶ και ὀπίσθεν τοῦ 'Αμῶνος ἵσταντο οἱ πιστοί, ἔπου και τὰ δι' αὐτοὺς στασίδια. Καὶ πρὸς μὲν τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τοῦ ναοῦ ἵσταντο οἱ ἄνδρες, πρὸς δὲ τὴν βόρειον αἱ γυναῖκες, χωριζόμεναι ἀπὸ των ἀνδρῶν διὰ παραπετασμάτων ἢ δικτυωτῶν ἐν τοῖς μικροῖς κυρίως ναοῖς, οἵτινες δὲν εἶχον ὑπερῶν. Διότι ἐν τοῖς μεγάλοις ναοῖς αἱ γυναῖκες ἵσταντο ἐν

τῷ Γυναικωνίτῳ, οὗτος ἔκειτο ἐν τῷ ὑπερῶν.

'Ο 'Αμῶν ἐστεγάζετο συνήθως δ' ἂν Κιβώριου, τὸ ὅποσον ὑποβασταζόμενον ὑπὸ μικρῶν κίωνων ἐκαλεῖτο Οὐρανός, διότι ἐχρωματίζετο διὰ κυανοῦ χρώματος και ἐκοσμεῖτο δι' ἀστερίσκων ἀργυρῶν. 'Ο 'Αμῶν τῆς 'Αγίας Σοφίας ἰδίως, ὅτε πρῶτος και ὁ δεύτερος, ὁ ὑπὸ των Λατίνων τὸ 1204 συληθείς, εἶχεν ἐπίχρυσον θωράκιον, τὸ Κιβώριον αὐτοῦ ἦτο κεκοσμημένον διὰ πολυτίμων λίθων, μαργαριταρίων κλπ., ὁ δὲ σταυρὸς αὐτοῦ, ὡς λέγει ὁ Κωδινός, «ἔστα λίτρας ἑκατόν, ἔχων συχνὰ λυχνιάρια και μαργαριτάρια».

'Οτι ὁ 'Αμῶν ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ὑπάρχουσι πλεῖστοι ἀποδείξεις, ὡν μὴ και ἡ ἐξῆς. Εἶνε γνωστὸν ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι ἀμφότεροι οἱ 'Αμῶνες τῆς 'Αγίας Σοφίας, ὅτε παλαιός και ὁ νεώτερος συνετρίβησαν ἐκ τῆς συνεπέρας σεισμῶν πτώσεως τοῦ θόλου. Διότι ὁ μὲν πρῶτος, ὁ τοῦ 'Ιουστινιανοῦ συνετρίβη τὸ 558 διὰ τῆς πτώσεως τοῦ θόλου, ὁ δεύτερος δὲ, ὁ ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου τὸ 1261 κατασκευασθείς, ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ ἄνω κλίμακος κατά τὸν σεισμὸν τοῦ 1346. Καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦ ναοῦ τῆς 'Αγίας Σοφίας δὲν ἔκριντο βεβαίως ὑπεράνω τοῦ Γυναικωνίτου, ἀλλ' ὡς τυχάνει βούκονον, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ. Ὑπὸ των θόλων δὲ και ἐν τῷ μέσῳ ἀκριβῶς τοῦ ναοῦ εὐρισκόμενος ὁ 'Αμῶν τῆς 'Αγίας Σοφίας, ὑπέστη δις τὴν ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ θόλου καταστροφὴν, ἀνεγερθεῖς τρίτον και τελευταῖον τὸ 1346, τὸ δὲ 1453 καταστραφείς ὑπὸ των Τούρκων, ἀπ' οὗ πρῶτον διὰ διαταγῆς τοῦ Κατακτητοῦ Τοῦρκου ἱμάτης διελάλησεν ἀπ' αὐτοῦ τὴν Μωαμεθανικὴν προσευχὴν.

'Αλλὰ πάντα ταῦτα θὰ ἦσαν ἴσως περιττά, ἂν οἱ ἐν τῷ 'Αμῶνι τὸν Γυναικωνίτην διαβλέποντες ἐτοξείδουν μέχρι Καλαμπάκας τῆς Θεσσαλίας. Ἐκεῖ θὰ ἔβλεπον αὐτοῦσιον τὸν παλαιὸν 'Αμῶνα, σωζόμενον ἐν τῇ μικρῇ Βασιλικῇ, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοῦ ναοῦ ὀρθούμενον μετὰ των δύο κλίμακων αὐτοῦ, των κυκλοτερῶν ἐξεδρῶν του και τοῦ πυραμιδοειδοῦς Κιβωρίου του. Ὑποθέτω δ' ὅτι, ἰδίως αὐτῶν ὁμομασι βλέποντες και πειθόμενοι, οὗ ὁ 'Αμῶν ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, οὐχὶ δὲ οὗ ἦτο αὐτός ὁ ἐν τῷ ὑπερῶν τοῦ ναοῦ Γυναικωνίτης, θὰ ἦνε εἰς τὸ ἐξῆς προσεκτικώτεροι και εὐλαβεστέροι προκειμένου περὶ πραγμάτων τὰ ὁποῖα δὲν ἐμελέτησαν, διὰ τῆς παρερμηνείας δὲ των ἰσχυρῶν διασαλεύονται οὐ μόνον καθεστῶτα ὀλολήρων αἰώνων και παραδόσεις ἱερὰ ἅμα και ἔθνη, ἀλλὰ και ἡθῆ και ἔθιμα αἰωνόδια, ἐφ' ὧν, ὡς δὲν ἔ' ἀγνοῶσι, ἐστηρίχθησαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον και στηρίζονται αἱ νομοθεσίαι πάντων των ἔθνων. Καὶ ὑποθέτω οὗ θὰ συμφωνήσωσι μετ' ἐμοῦ ἰσχυρίζόμενοι, ἐνθεν μὲν, οὗ οὐδεμίαν παραλλαγὴν ἢ διασάλευσιν ἱεροῦ καθεστώτος, παραδόσεων ἱερῶν και 'Εκκλησιαστικῶν ἡθῶν και ἔθιμων ἐπιτρέπουσι τὸ τε Πολιτικὸν και τὸ 'Εκκλησιαστικὸν ἡμῶν Σύνταγμα, ἐνθεν δὲ, οὗ δι' ἔθνος, τοσοῦτον ἐνδόξου παρελθόντος, οἷον τὸ 'Ελληνικόν, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ λογισθῆ ὡς ὀπισθοδρομήσας ἢ ἐμμονὴ πρὸς πᾶν οὗ ἐν τῇ παρελθόντι ὀπῆρε κλέος αὐτοῦ και δόξα, ἀλλ' οὗ τὸναντίον ὀπισθοδρομήσας αὐτοῦ εἶνε ὡς ἀπὸ ρυτῆρος νὰ ἐλαύνῃ πρὸς πᾶν οὗ ξένον και ἀλλότριον, εἰς τὰ καίρια πλῆττον ἔθνος τε και 'Εκκλησίαν.

Κ. Α. ΨΑΧΟΣ
Ο ΚΕΝΤΡΙΚΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν

Παρατιθέμενος ἀσχολίαστον ἐν τῷ παρόντι φύλλῳ τὴν πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ἐγκύκλιον τοῦ Κεντρικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συνδέσμου, ἡτις τόσοον θαυμασίως συγκεντροῖ τὰ σημεῖα τοῦ ἔθλου ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος και σαφέ-

στατα διατυποῖ ταῦτα, ἐπιφωτισσόμεθα ἴνα εἰς τὸ προσεχὲς ἡμῶν φύλλον δι' εἰδικῶν ἄρθρων ἐξάρωμεν αὐτήν.

Ἐγκύκλιος

'Ο Κεντρικὸς Ἐκκλησιαστικὸς Σύνδεσμος, ὁ συμπληθεῖς διὰ νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὴν ὑποζύγῳσιν ὑπὸ τὴν Πολιτείαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέβαλε τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τοῦ 1833 ὁ Πρωτεστάντης ἀντιβασιλεὺς Μαίηερ (βλ. Ἐκκλησία και Πολιτεία Χ. Ἀνδρούτσου σελ. 65 και ἐξῆς) προσκαλεῖ πάντας τοὺς σεβόμενους τὴν Ἐκκλησίαν βουλευτάς, τοὺς γνωρίζοντας οὗτι ἄνευ τῆς Ἐκκλησίας δὲν θὰ ὑπῆρχεν οὗτε ἔθνος, οὗτε γλῶσσον οὗτε τίποτε σήμερον, νὰ φροντίσωσι νὰ γίνωσιν ἐν τῷ ἀναθεωρουμένῳ Σύντάγματι αἱ ἐξῆς δύο ἀπαραίτητοι μεταβολαί.

Α.) Τὸ 2ον τὸ περὶ Ἐκκλησίας ἄρθρον τοῦ Συντάγματος νὰ γίνῃ ζῶν και ἐνεργόν. Θὰ γίνῃ δὲ τοῦτο α.) διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς φράσεως: *συνόδου ἀρχιερέων* ὑπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ συνόλου των ἀρχιερέων αὐτῆς. Ἄν τηρηθῆ τὸ ἄρθρον ἀνεπαφον, τότε πρέπει νὰ προστεθῆ ἐρμηνευτικὸν ψήφισμα δηλοῦν σαφῶς οὗτι *σύνδος ἀρχιερέων* εἶνε ἡ ὑπὸ των κανόνων ἐπιβαλλομένη, ἡτοι τὸ σύνολον των ἐπισκόπων αὐτῆς. — β.) Ἄν προστεθῆ ὡς δεῦτερον ἐδάφιον ἐν τῷ 2ῳ ἄρθρῳ τοῦ Συντάγματος λέγον τὰ ἐξῆς: «Ἐἰδικὸς νόμος κανονίζων τὰ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας και τὰς ἱερὰς παραδόσεις θὰ συνταχθῆ και θὰ ψηφισθῆ ὑπὸ τῆς παρούσης Ἐθνοσυνελεύσεως».

Β.) Τὸ ἐν τῷ 2ῳ ἄρθρῳ αὐτοῦ ἐφύλλον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἂν δὲν δύναται νὰ καταργηθῆ σήμερον, πρέπει νὰ διατυπωθῆ ἐλαστικῶς κατὰ τὸν ἐξῆς τύπον.

Μετὰ τὰς λέξεις «ὑπὸ ἱεράς συνόδου ἀρχιερέων» προσθετέα τὰ ἐξῆς: «*Ἄλυτοι διως νὰ ὑπαχθῆ ἐκ νέου ὑπὸ τὸ Ὀικουμενικὸν Πατριαρχεῖον διὰ πρόξεως ἢ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἢ τῆς Νομοθετικῆς Ἐξουσίας, ἢ διὰ δημοψηφίσματος των Ὀρθοδόξων μόνον Ἑλλήνων πολιτῶν, καθ' ὅσον κανονισθῶσιν ἐπὶ τῇ βίῳ των ἱερῶν κανόνων*».

Ἡ ὑπαγωγὴ αὐτῆ εἶναι ἀναγκαία και διὰ λόγους θρησκευτικοῦς, ὅπως ἀποκτήσῃ ἡ Ἐκκλησία αὐτοπαρξίαν και ζῶν και διὰ λόγους ἔθνικους, ὅπως σώσωμεν τὸ Πατριαρχεῖον, τὸν κρῖνον δι' οὗ συνδεόμεθα οἱ ἐλεύθεροι πρὸς τοὺς ὑποδούλους. Διότι εἶνε φανερόν οὗτι ἄνευ τῆς ἐνώσεως των δύο Ἐκκλησιῶν τὸ Ὀικουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἢ θὰ ἐκλίπῃ βαθμηδόν, ἀποσπωμένων των ἐπαρχιῶν αὐτοῦ, ἢ θὰ ἐκσλατωθῆ ἂν ἡ Κων/πολις καταληφθῆ ὑπὸ πολυαριθμῶν Σλαβῶν, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ἔχῃ Ἑλληνικὰς Ἐπαρχίας, ἐφ' ὧν νὰ στηριχθῆ.

Οἱ φόβοι των μικρονῶν πολιτικῶν εἶναι ἀσύστατοι διότι α.) Κράτος ἐν Κράτει δὲν γίνεται οὗτω (βλ. Ἐκκλησία και Πολιτεία Χ. Ἀνδρούτσου σελ. 109 και ἐξ.) β.) Δὲν ὑπάρχει φόβος ἐπηρεασμοῦ των Πατριαρχείων και δι' αὐτοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τῆς κατεχούσης τὴν Κων/πολιν ξένης ἀρχῆς και μάλιστα δι' ἀνθρώπους ἐκτὸς τῆς ἀρχῆς ταύτης διατελοῦντας, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἱστορία τοῦ διέποντος τὸ Ὀικουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἀπὸ τῆς ἀλώσεως οὗσῆματος. Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει τὰ πράγματα θὰ κανονισθῶσιν ἐν τῇ εἰδικῇ νομοθεσίᾳ τῆς ἐνώσεως των Ἐκκλησιῶν, οὗτως ὡστε νὰ διατηρηθῆ μὲν ὁ δεσμός πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον, νὰ μὴ παραδλάπηται δὲ διόλου ἡ ἐσωτερικὴ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Τὸ ἡλεκτρικὸν φῶς ἐν τοῖς ναοῖς.

Ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος δι' ἐγκυκλίου Αὐτοῦ πρὸς τὰ ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια τῶν ναῶν διέταξε τὴν κατάργησιν τοῦ ἡλεκτρικοῦ φωτὸς καὶ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ λαλοῦ καὶ τοῦ κηροῦ, δι' ὧν ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἡ ὁρθόδοξος Ἐκκλησία προσφέρει τὰς πρὸς τὸν Ὑψιστον Θεοῦ τῆς. Ἀλλ' ὡς πληροφοροῦμεθα ναῶν τινῶν οἱ ἐπιτροπὸι δυστροποῦντες δὲν συνεμορφώθησαν εἰσὶ πρὸς τὴν διαταγὴν ταύτην τῆς Α. Πανιερώτητος, τὴν οὖσαν καὶ θέλησιν **παλαιῶν κήν**. Οἱ λόγοι τῆς δυστροπίας τῶν κυρίων τούτων εἶνε περιττὸν νὰ ἐκτεθῶσιν. Ἐκεῖνο ὅμως περὶ τοῦ ὁποῖου οὐδόλως ἀμφιβίλλομεν εἶναι, ὅτι ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης μιμούμενος τὸν ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, ὅστις διὰ τοῦ φραγγελίου ἐξεδίωξε τοὺς ποιοῦντας τὸν οἶκον τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ οἶκον ἐμπορίου, θὰ δώσῃ τὸ προσήκον μάθημα εἰς τοὺς κυρίους αὐτούς, οἵτινες κατήχησαν τοὺς ἐφ' ὧν ἐπιτροπεύουσι ναοὺς κέντρα κοσμικῶν συναναστροφῶν καὶ πάσης ἀνευλαβοῦς καὶ ἀσεβοῦς παρεκτροπῆς.

Οἱ χοροὶ τῶν ἱεροψαλτῶν εἰς τὰς θέσεις τῶν.

Δι' ἑτέρας ἐγκυκλίου οἱ ἐν τῷ γυναικωνίτῃ ψάλλοντες χοροὶ διατάσσονται νὰ κατέλθωσιν εἰς τὰς θέσεις τῶν. Ἐχομεν τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἡ διαταγὴ αὕτη θὰ ἐκτελεσθῇ ἀμέσως, διότι τοῦτο ἐπιβάλλουσιν αἱ ἱεραὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν παραδόσεις. Ἀλλ' ἔχομεν μίαν εὐλαβεστάτην παρατήρησιν. Ἡ καταβίβασις τῶν χορῶν ἀπὸ τοῦ γυναικωνίτου συνεπάγεται τὴν κατάργησιν τῆς καντάδας. Διότι, ἂν πρόκηται κατερχόμενοι οἱ χοροὶ εἰς τὸν κυρίως ναὸν νὰ ἐξακολουθῶσι τὰ αὐτὰ μουσικὰ ἔκτροπα, τότε προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ ἔμενον ἐκεῖ ἐπάνω ἀθέατοι, ἵνα μὴ τοὐλάχιστον ὑποπίπτωσιν εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν ἐκκλησιαζομένων αἱ ἀηδεῖς ἀσχημίαι καὶ αἱ θεατρικαὶ καὶ παντομιμικαὶ κινήσεις τῶν. Καθ' ἡμᾶς τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν σχέσει πρὸς τὸ τοῦ εἶδους τῆς μουσικῆς, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ ψάλληται, εἶναι δευτερεύον. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἡμεῖς, σήμερον μάλιστα, θεωροῦμεν οὐσιωδέστατον εἶναι ἡ κατάργησις τῆς καντάδας. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐπὶ τούτου γνώμη τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἰδίως τοῦ πεπνυμένου ἀρχηγοῦ αὐτῆς εἶναι ἐμπεφρασμένη ῥητῶς καὶ ἀπεριφράστως καὶ διὰ προτέρων μὲν ἐγκυκλίων, ἀλλ' ἰδίως διὰ τῆς ἐγκυκλίου τοῦ 1906, φρονούμεν ὅτι πρέπει νὰ εφαρμοσθῇ αὕτη πιστῶς καὶ κατὰ γράμμα, ἵνα ὁ εὐσεβὴς Ἑλληνικὸς λαὸς ὁ ἀξίων ν' ἀκούῃ τὴν μουσικὴν τῶν πατέρων του, ἱκανοποιούμενος πλήρως, μὴ ἀναγκασθῇ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν θέλησιν αὐτοῦ, δι' ὧν ἐκεῖνος οἶδε μέσων Αὕτη εἶναι σήμερον ὑπὲρ ποτε ἡ θέλησις καὶ ἡ ἀξίωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, τοῦτο δὲ ἡ Ἁγία καὶ ἡ Ἱερά Σύνοδος δὲν ἀμφιβίλλομεν ὅτι θὰ πράξῃ ἀνεὺ ἀναβολῆς, ἀνεὺ δισταγμῶν, ἀνεὺ φόβου τινός, διότι καὶ τὰ μέσα καὶ τὴν δύναμιν ἔχει νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν θέλησιν Αὐτῆς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Συμπληροῦντες ὅσα ἐν τοῖς προηγούμενοις ἡμῶν φύλλοις ἐγράφησαν περὶ τοῦ συνταράξαντος τὴν Ἐκκλησίαν Ἱεροσολύμων ζητήματος, δημοσιεύομεν σήμερον περὶ τῆς ἀποφάσεως, ἣν ἐξέδωκεν ἡ Κυβέρνησις Παλαιστίνης κατόπιν ἐγκρίσεως αὐτῆς καὶ ἐκ Λονδίνου.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ νομίζομεν καθήκον ἡμῶν νὰ τονίσωμεν, ὅτι ἡ τε Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις καὶ τὸ ἔθνος ἐλόκληρον ἔχουσι

καθῆκον ἱερὸν νὰ διεξίσωσιν ἐμπράκτως τὸ ὑπὲρ τοῦ Παναγίου Τάφου ἐνδιαφέρον αὐτῶν, εὐ μόνον πρὸς ἑθνή, ἀλλὰ καὶ πρὸς οἰκονομικὴν αὐτοῦ ἐνίσχυσιν. Ἡ Ἑλληνικὴ ἰδίως Κυβέρνησις εἶναι ὑψίστη ἐθνικὴ ἀνάγκη νὰ ἐνδιαφέρηται μόνον διὰ τὰ Πανάγια Προσκυνήματα οὐχὶ δὲ διὰ τὰ πρόσωπα. Διότι δυστυχῶς εἶναι ἀλήθεια, ὅτι ὁσάκις ἀνεμίσθη πρὸς ὑποστήριξιν προσωπικῶν ζητημάτων, πάντοτε σχεδὸν ἀπέτυχεν. Καὶ τὸ ὑπὲρ τοῦ Παναγίου Τάφου ἐπιβεβλημένον αὐτῇ ἐθνικῶς ἐνδιαφέρον ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἀνάγκη νὰ διεξῆ σήμερον κατὰ τρόπον, μὴ προσκρούοντα εἰς τὰς ἀγγλικὰς ἀπίψεις. Διότι ἀνεὺ τῆς Ἀγγλικῆς ὑποστήριξεως καὶ προστασίας οὐδὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν ἐν Παλαιστίνῃ. Τσοσούτῃ δὲ μάλλον, καθόσον διὰ τῆς ἀποφάσεως Αὐτῆς ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις θεμελιῶσιν τὴν ἀνά τοὺς Ἀγγίους τόπος τιμαλφῆ κληρονομίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, τὸ ὅποιον ἤδη ἐν μόνον ἔχει ἱπποτακτικὸν καθῆκον. Τὴν ληψὶν οἰκονομικῶν μέτρων πρὸς προστασίαν τοῦ Παναγίου Τάφου ἀπὸ οἰκονομικῆς καταστροφῆς.

Ἰσοῦ ἡ περιλήψις τῆς ἀποφάσεως.

Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἀναγνωρίζει τὸν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανὸν ὡς τὸν ἰσόβιον Ἀρχηγὸν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων. Ἡ Ἱερά Σύνοδος δὲν ἔχει τὸ κῆρος νὰ παύῃ αὐτὸν εἰς οὐδεμίαν περιπτώσιν.

Προτιμῶν τοὺς Ἀρχιερεῖς, ὅπως προσέλθωσιν εἰς τὸν Πατριάρχην καὶ συνεργασθῶσι μετ' αὐτοῦ. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ὁ Πατριάρχης δύναται νὰ χωρήσῃ ἐπὶ τὸ ἔργον, συνεδριάζων μετὰ τῶν περὶ Αὐτὸν Συνοδικῶν.

Ἀποβλέπουσα εἰς τὸ συμφέρον τοῦ Πατριαρχείου, τοῦ δεινῶς δυστραγοῦντος οἰκονομικῶς, ἐπιτρέπει τὴν πώλησιν ἀκινήτων.

Ῥητῶς ἀπαγορεύει τὴν ἀνάμιξιν τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν εἰς τὰ τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας, ὑφ' οἰανδήποτε αἰτίαν ἢ πρόφασιν.

Δικαιολογεῖ πληρέστατα τὴν σίάνην τοῦ Πατριαρχίου καὶ τῶν περὶ Αὐτὸν ἐν τῷ ζητήματι τοῦ διὰ τῆς Ἑθνικῆς Τροπέζης τῆς Ἑλλάδος δανείου, τοῦ ὁποῖου οἱ ὅροι ἦσαν λίαν ἐλαχθεῖς, ἐπιδοκιμάζει δὲ καὶ τὰς σχετικὰς ἀποφάσεις περὶ τῶν ὑποβολιμαίων Κανονισμῶν.

Ἀπαλλάσσει τὸ Πατριαρχεῖον παντὸς ἐλέγχου ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν αὐτοῦ. Ἐφ' ὅσον τὸ οἰκονομικὸν πρόβλημα δὲν λύεται διὰ παρέχῃ ἡ Κυβέρνησις 3500 λίρας Αἰγυπτίου μνημῖαι, πρὸς ἔξοικονόμησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ Πατριαρχείου.

Τὰς ἀνωτέρω ἀποφάσεις αὐτῆς ἡ Κυβέρνησις Παλαιστίνης ἀκεκόντως δι' ἐγγράφου αὐτῆς εἰς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην κ. Δαμιανόν, ἀντίγραφον δὲ τούτου ἀπέστειλε καὶ εἰς τοὺς Ἀρχιερεῖς ὁμοῦ λάβωσι γνώσιν αὐτῶν.

Ἡ Α. Θ. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἔσπευσε νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν Παλαιστίνης διὰ τὸ μετὰ πνεύματος ἀπολύτου δικαιοσύνης ἐπιδειχθέν ὑπὲρ αὐτῆς ἐνδιαφέρον, καὶ νὰ ἐξάρῃ τὰς ἀγαθὰς συνεπειὰς, τὰς ὁποίας θὰ ἔχωσιν αἱ ἀποφάσεις αὗται ἐπὶ τῆς καθ' ἑαυτοῦ προκοπῆς καὶ ἡσυχίας τῆς διὰ ἑσωτερικῶν καὶ ἑξωτερικῶν ραδιοσυργῶν διηγετικῶς συνταρασσομένης Ἀγιοταπειτικῆς Ἀδελφότητος.

ΑΣΙΝΑΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ

βοήθημα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν μουσικῆς.

(Ἐπε συνεχίσιον εἰς τὸ 2 φύλλον.)

Αἱ ψάλλουσαι τρεῖς ἀδελφαὶ βασιλοπούδες ἦσαν βεβαίως Ἑλληνοῖδε, ἐν Κμαλοῖ γεννηθεῖσαι καὶ τυχοῦσαι τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς παιδεύσεως, τῆς ὁποίας ἀπῆλθον αἱ ἐν Ἑλληνικῇ περιβάλλοντι γεννηθεῖσαι, ἐν Ἑλληνικῇ πόλει σχετιζόμεναι μεθ' Ἑλλήνων λογίων, μάλιστα κληρικῶν. Ἡ περιφημία αὐτῶν ἐτήρητο Εὐδοξία, ἡ τῷ Χρυσσοτόμῳ πολεμία, ἣν θυγάτηρ φράγκου τινός στρατηγῶ. Τὴν μουσικὴν ἐδιδάχθησαν προδήλως ἐν τῷ παλατίῳ, ταύτην δ' ἐξασκοῦσαι ἐψάλλον ἐν ναῶ τινὶ τῶν ἀνακτόρων, διότι ὑπῆρχον εἰς τὰ ἀνάκτορα ναοὶ, καθὼς ὑπῆρχον καὶ εἰς τὰς μεγάλας οἰκίας, οὓς ἐν μέλλοντι γινώσκομεν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τῶν κτητορικῶν.

Ἐξῶν δ' αἱ βασιλοπούδες ἐν κοινωνίᾳ τοιοῦτο γυναικοκρατικῶν ἡμῶση καθεστῶς. Σχεδὸν αὐταῖς σύγχρονον, ἱερός Ἰσιδώρος ὁ Πηλουσιώτης, πρὸς Ἰσιδώρον ἐπίσκοπον γράφει τάδε, μαρτυρῶν, ἅμα δὲ καὶ ἀποδοκιμαζῶν τὸ δίκαιον τῶν γυναικῶν τοῦ ψάλλειν ἐπ' ἐκκλησίας. Ἀποφαινόμενος ὅτι «τὸ γυναικ. ψάλλειν ἐν ἐκκλησίαις ἀποστολικόν» λέγει. «Τὰς ἐν ἐκκλησίαις φλυαρία. οἱ τοῦ Κυρίου ἀποστολοὶ καταπαῦσαι βουλόμενοι, οἱ τῆς ἡμῶν παιδεύεται καταστάσεως, ψάλλειν ἐν αὐταῖς τὰς γυναῖκας συνετῶς συνεχώρησαν. Ἀλλ' ὡς πάντα εἰς τοῦναντίον ἐγράφη τὰ θεοφῶρα διδάγματα, καὶ τοῦτο εἰς ἔκλυσιν καὶ ἁμαρτίας ὑπόθεσιν τοῖς πλείοσι γέγονε» καὶ κατάνυξιν μὲν ἐκ τῶν θεῶν ὕμνων οὐχ ὑπομένουσιν τῇ δὲ τοῦ μέλους ἡδύτητι εἰς ἐρεθισμὸν παθημάτων χρώμενοι οὐδὲν αὐτῆν⁽¹⁾ ἔχειν πλέον τῶν ἐπί σκηνῆς ἁσμάτων λογίζονται. Χρη τοίνυν, εἰ μέλλομεν τὸ τῷ Θεῷ ἀρέσκον ζητεῖν καὶ τὸ κοινῇ συμφέρον ποιεῖν, παύειν ταύτας καὶ τῆς ἐν ἐκκλησίᾳ ᾄδης καὶ τῆς ἐν πόλει μονῆς⁽²⁾ ὡς χριστοκαπήλους καὶ τὸ θεῖον χάρισμα μισθὸν ἀπωλείας ἐργαζομένας⁽³⁾.

Ἡ τοιαύτη γνώμη τοῦ λαμπροῦ Ἰσιδώρου ἀποδεκτὴ γενομένη ἤθελεν ἔχει ἐπιζήμια ἀποτελέσματα. Ἐάν θελήσωμεν νὰ καταλάβωμεν θεομεν ἢ συνήθειάν τινα, διότι μερὶς τῶν ταῦτα εφαρμοζόντων ἢ ἀκολουθούντων παραιτίως σκανδάλου γίνεται, καὶ τὴν ἐξομολόγησιν θὰ καταργήσωμεν καὶ τὸν μοναχικὸν βίον θὰ ἐξοντώσωμεν, καὶ τὴν ἱεροσύνην Φρονῶ δ' ὅτι ὁ Πηλουσιώτης εἰς ὅσα οὐκ ἀκούοντων ἐλάλησεν. Ἐν αὐτῇ σχεδὸν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου αυτοκρατορίας ὁ διάσημος μοναχὸς Αὐξέντιος ὁ Σῆρος «ὁ ἐν τῷ βουνῷ» λεγόμενος συνέστησε, κατὰ τὰ μέσα τῆς Ε' ἐκατονταετηρίδος⁽⁴⁾ ἐν τοῖς ὑπ' αὐτὸν μοναστηρίοις, τῷ ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, χοροὺς ἐξ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, χάριν τῶν πανυχιδῶν. Ἦσαν δὲ τὰ μοναστήρια ταῦτα ἰδρυμένα οὐ μακρὰν τῆς Χαλκηδόνος, ὑπερκείμενα τοῦ Βρυά, τοῦ σημερινοῦ Μάλ τεπε, καθὼς ἐδίδαξαν ἡμᾶς ἀρχαιολογοὶ δόκιμοι, οὐχ οἱ «ἀπὸ μηχανῆς» (σιδηροδρομικῆς). Τὰ ἐν ταῖς μοναῖς τοῦ ὁσίου Αὐξέντιου ψαλλόμενα ἱερά ᾄσματα φαίνεται μοι συντάξας Ἀνθιμος ὁ προσφύτης, ἐκεῖνος πιθανῶς ὁ τῷ Τιμοκλεῖ σύγχρονος ποιητῆς τῶν τροπαρίων, ἀμφότεροι κατὰ τὸν χρόνον τῆς Δ' Οἰκουμένης ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου ζήσαντες.

Ἐἴπερ ἐψάλλον ἐν ταῖς τοῦ βουνοῦ τοῦ Αὐξέντιου μοναῖς εἰς συριακὴν γλῶσσαν ἀμάρτυρον, καίτοι ἠδύναντο τοῦτο νὰ πράξωσιν, ἀφοῦ γοητιστὶ καὶ ἐψάλλον καὶ τὰς ἁγίας ἀνεγνώσκον Γραφὰς ἐν μέσῃ Κωνσταντινουπόλει. Ἀλλ' ὁ Αὐξέντιος ἦν εἰδήμων τῆς Ἑλληνικῆς, καὶ γινώσκομεν⁽⁵⁾ εὐχὴν αὐτοῦ συνταξαμένην

έλληνοί. Έπίσης ήδύνατο, ούδενός έμποδί-
σαι διαμένον, να έχη και τυπικόν τελετών
ιδίων, και διάικαν ιδίαν, και διοίκησιν μονών
ιδίαν, και μελοδίαν ιδίαν, και σύστημα εδχών
ιερών και άναγνωσμάτων Ιερών Ιδίων, μεταγ-
γίλων από των της πατρίδος αυτού, κατά τό
τό: Έπικρατούν έν τη Έκκλησία σύστημα, τό
νδν λεγόμενον άποκεντρωτικόν.

Έιρας τελετής και εδχός είχεν έκάστη πό-
λις και χώρα κατά τους πρώτους αιώνας και
χρόνους ύστερον πολλούς, είχε δέ και ψαλμωδίαν
ιδίαν. Διηγείται ο Έρμίας⁽¹⁰⁾ ότι Νεκταρίου πα-
τριαρχού εν τη βασιλεία των πόλεων, τό
λείψανον Μελετίου του λαμπρού των άντιοχείων
πατριάρχου, κατά την του αυτοκράτορος Θεο-
δοσίου προσοχήν, την δικαίαν, άνεκομίσθη
εις Αντιόχειαν έν Κ' πόλεως, προστίθησι δέ:
*«λέγεται, διά πάσης της λεωφόρου, κατά
πρόσταγμα βασιλέως, εντός τειχών εις τας
πόλεις εισδεχθήναι, παρά τό νενομισμένον
ρωμαίσι, (11) άμοιβάδόν τε υπό ψαλμωδίας
ταίς έν έκάστω τόπω τιμώμενον, έως Αντι-
οχείας διακοσμηθήναι»*. Και επειδή πάσα
χώρα και πάσα πόλις ήν αδύνατον να έχη
μουσικήν ιδίαν, φρονώ ότι, δι' ών παρατάττει
λέξεων ο Σωζόμενος παραδίδωσιν ήμιν ότι πάσα
πόλις και χώρα είχον έκάστη διά ταύτην ή
έκείνην την περίπτωσιν και την ανάγκην ιδίας
φοματικής άκολουθίας δι' ών και την μνήμην
και την λάρνακα του Μελετίου την τιμίαν έτί-
μησαν αι πόλεις, ύσας επισκέπτετο τό λείψα-
νον· ούδ' έννοώ άλλως έρμηνευόμενας τας λέξεις
«υπό ψαλμωδίας ταίς έν έκάστω τόπω».

Κατά ταυτα λοιπόν, έν ταίς Έκκλησίαις
της Συρίας επεκράτει και ο θεσμός της έν ναοίς
ψαλμωδίας των γυναικών, ής άρχαιοτέραν
μαρτυρίαν έχομεν τας τοιμηρίας του κακοδό-
ξου Παύλου του Σαμοσαίως, ού ένώπιον Ε-
ψαλλον γυναίκας· αν δέ βλέπωμεν, περί τά
μέσα της Γ' εκατονταετηρίδος, την έν Αντι-
οχεία σύνοδον καταδικάζουσαν τας τοιαύτας
ψαλμωδίας, πρόσχωμεν εις τό συνοδικόν γραμ-
μα⁽¹²⁾ να και δοκίμως συμπεράνωμεν τάληθές.
*«Ψαλμούς δέ τούς μιν εις τον Κύριον ή-
μων Ιησούν Χριστόν παύσας, ως δή νεω-
τέρους και νεωτέρων άνδρων συγγράμματα,
εις έαυτόν δέ έν μέση τη εκκλησία, τη μεγά-
λη του πάχα ήμέρα, ψαλμωδείν γυναίκας
παρασκευάζων, ών και άνούσας αν τις φρή-
ξει»*. . . Άρα καταδικάζεται όχι τό δικαίον
της γυναικός του ψάλλειν έν ναοίς, άλλα τό
ψάλλειν τας γυναίκας άσφατα άκανόνιστα, και
άντικαθιστάν τούς εις Θεόν ύμνους διά των
φθών εις άνθρωπον ζώντα και τούς κρότους των
χειρών θηρούοντα.

Η συνοδική έπιστολή προκαλεί τινας έξη-
γήσεις, έπιβαλλόμενας μάλλον.

(έπειτα συνέχεται)
Ο μέγας χαρτοφύλαξ
Μινουήλ. Γω. Γεδεων

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

10 Την ήδύτητα, δηλα δή!
11 Μονής σημαίνει διαμονή: έξ ού συμπεραίνω
ότι αι ψάλλουσαι έν πόλει γυναίκες ήσαν μοναχοί,
κατηργημένοι και διαμένονσαι εις τας άγχιτέμονας
αυτών πόλεις.
12 'Ισίδωρον έπιστ. βιβλ. Α' 90.
13 Βίος Αδελφέντιου υπό Σομεών Μεταφραστού Πα-
τριολόγος Μίχης τόμου ΜΑ - στήλη 1880, σ β'.
14 Βλέπε έν 391 σελίδι του ΚΓ' τόμου της Έκ-
κλησ. Αληθείας· έν διατριβή μου φερούση τίτλον
«Αναγνώσεις έν του Όρολογίου της των Άκομήτων
μονής»· όσα δέ και πρόλογόν μου εις τό Τυπικόν Μη-
γαλή Παλαιολόγου κλπ.
15 Έκκλησ. Ιστορίας Ζ' βιβλίου 10 κεφάλαιον.
16 Ένωπίον δηλα δή του καθεστώτος, του μη εισά-
γεσθαι σώμα νεκρού άνθρώπου εντός τειχών και έτά-
γεσθαι ίνα εισαχθή εις τέραν πόλιν.
17 Έπιστολή Ελείου, Υφενάλου, Θεοτόκευ κλπ.
κατά Σαμοσαίως και της νεοκτισθείας ταύτης ίση-
γητού. Εδουβίου Έκκλησ. Ιστορ. βιβλ. Ζ' 90.

ΔΙΑΛΕΞΙΣ
Εύας Άγγέλου Σικελιανού

Έίς έν τή προηγούμενη ήμων φύλλω ά-
νηγγελλαμεν, δημοσιεύομεν σήμεραν την έξέ-
χως ώραιαν και διδακτικήν της κ. Σικελιανού
διάλεξιν, ήτις, γενόμενη κατά την τελευταίαν
ήμέραν του Γυναικείου Συνεδρίου έν τή «Παρ-
νασσό», τοσοούτον ένθουσιασμόν προεκάλεσε
μεταξύ του πυκνού και έκλεκτού άκροατηρίου
της. Η κ. Σικελιανού, Αμερικανίς την κατα-
γωγήν, από δεκαετηρατίας δ' έγκατασταθείσα
έν Ελλάδι, όμιλει ήδη και γράφει άπταιστώσ
τήν δημοτικήν γλώσσαν, ήν έν όλιγίστω χρόνω
κατώρθωσε να έκμάθη όμοιο μετά της Έλλη-
νικής μουσικής. Περί της υπερελληνίδος ταύ-
της κυρίας θα γράψωμεν έν έκτάσει εις τό
προσεχές ήμων φύλλον, δημοσιεύοντες άμα
και την εικόνα αυτή, ίνα οι άπανταχοί της
Έλλάδος ζηλωται της πατρίου μουσικής γνω-
ρίσωσι την συμπαθή φυσιογνωμίαν της υπερόχου
ταύτης κυρίας. Τήν διάλεξιν δημοσιεύομεν ά-
παράλλακτον μετά τινων ελαφρών λεκτικων έ-
πανορθώσεων, άδείξ και έγκρίσει της κ. Σικε-
λιανού.

Η ΒΥΒΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ
Και τό νέον όργανον

Αμέσως μετά την μεγαλοπρεπή έναρξιν
του συνεδρίου τούτου την παρελθούσαν Κυρια-
κήν, ή άγαπητή πρόεδρος του Συνεδρίου ειπεν
εις μίαν φίλην μου Αμερικανίδα, ότι εις τον
θαυμασμόν τον όποιον τή ένέπνευσεν ή δρα-
σις και ή τάξις της Αμερικανίδος εις έν ταξεί-
διον τό όποιον έκαμεν εις την Αμερικήν, χρεω-
σται έλην την κατόπιν ένέργειάν της.

Φυσικός ως Αμερικανίς έκολακεύθην ο-
ταν ήκουσα αυτά τά λόγια. Αλλά παρακολου-
θούσα αυτήν την έβδομάδα έλην την εξέλιξιν
του πρώτου Γυναικείου Συνεδρίου εις την Έλ-
λάδα, και ως μία ή όποία έμεγάλωσε, (επειδή
ή μήτηρ μου ήτο μία πρωταγωνίστρια εις την
μεγάλην πάλην της Αμερικης) εις άτμοσφαι-
ραν όμιλιών, διαλέξεων και συνεδριάσεων υπέρ
των δικαίων της γυναικός, είδον κάτι άλλο εις
τοστο τό Συνέδριον, τό όποιον δεν ώμοιάζε με
κανέν άλλο.

Τώρα από όκτώ ήμερών, καθ' έκάστην ή-
μέραν άδιακόπως ή Έλληνίς δείκνυει την ά-
φοσίωσιν της, την μεγάλην της αξιοπρέπειαν,
μίαν ύπεροχήν εις τον λόγον ήτις καταπλήτ-
τει, αλλά πρό παντός μίαν καλωσύνην, μίαν
γλυκύτητα άπολύτως ιδικήν της, και θέλω να
συγχαρώ την πολύ άγαπητήν πρόεδρον κυρίαν
Παρρέν, όχι τόσον διότι κατώρθωσε να μιμηθώ
με τόσην επιτυχίαν τας Αμερικανίδας, αλλά
πρό παντός επειδή έδωκεν εις αυτό τό πρώ-
τον Γυναικείον συνέδριον ένα χαρακτήρα
καθαρώς Έλληνικόν.

Είς έν σημείον μόνον διέκρινε κανείς την έλ-
λειψιν του Έλληνικού χαρακτήρος. Έν
βράδω συνεκεντρώθημεν δι' όλίγην άνάπαυσιν
και εκεί επεράσαμεν μίαν ώραν πολύ μιν ευ-
χάριστον, άλλ' ή όποία δεν είχε τίποτε δια-
φορετικόν από οίανδήποτε παρομοίαν συγκέν-
τρωσιν και εις όποιανδήποτε πρωτεύουσαν της
Ευρώπης ή της Αμερικης.

Ο καρλάηλ λέγει κάπου, ότι ήμπορεί κα-
νείς να καταλάβη και να κρίνη ένα άνθρωπον
μόνον όταν τον άκούη να γελά. Ότι δύο άν-
θρωποι οι όποιοι γελώσι με την ίδίαν αιτίαν
έχουσι βαθεϊαν ψυχικήν συγγένειαν, και ότι
κάθε σύνδεσμος καταστρέφεται μεταξύ ανθρώ-
πων, όταν ο εις γελά δι' έν πράγμα τό όποιον
δεν προξενεί γέλωτα εις τον άλλον. Δηλαδή
οι άνθρωποι άποκαλύπτονται εις την διασκε-
δάσιν των.

Αν είνε τοστο αληθές, ύπάρχει εις τας Α-
θήνας, εύτυχώς όχι άκόμη εις έλην την Έλ-
λάδα, έν επικίνδυνον σημεϊον διά τον Έλλη-
νισμόν.

Από κανέν σπητι, όπου συγκεντρώνονται
διά διασκεδάσιν, δεν φεύγει κανείς με άλλην
ικανοποίησιν από εκείνην την όποιαν θα ήσθά-
νετο εις τό Λονδίνον ή εις τό Παρίσι. Και έρωτώ
κανείς, διατί άνθρωποι οι όποιοι λάμπουσι άδι-
ακόπως από άκράδαντον ένθουσιασμόν διά την
Έλλάδα και θυσιάζονται δι' αυτήν, διατί εις
τά σαλόνια των δίδουσι την έντύπωσιν ότι είνε
Ευρωπαίοι;

Μερικοί νομίζουσι ότι είνε κυρίως ζήτημα
του φορέματος και φαντάζονται, ότι μόνον
μία άπόφασις χρειάζεται να φορώσι Έλληνικά
φορέματα, είτε άρχαία, είτε νέα εις επισήμους
συγκεντρώσεις, διά να λαιρευθώ αυτό τό κανόν
τό όποιον όλοι όμολογοϋσιν.

Εγώ φαντάζομαι ότι τό κανόν είνε πολύ
βαθύτερον και ότι μία τοιαύτη άπόφασις θα
έπαρουσίαζε πάλιν Ευρωπαίους, αλλά Ευρω-
παίους εις έν bal Masqué.

Δεν είνε ούτε τό ζήτημα της γλώσσης,
διότι οι περισσότεροι Έλληνες τώρα όμιλοϋσιν
εύτυχώς Έλληνικά.

Αρά γε τί είνε εκείνο τό όποιον μάς ά-
φίνει με μίαν άπογοήτευσιν, ότι ή πνευματική
δύναμις και ή ύπέροχος καλωσύνη των Έλ-
λήνων και Έλληνίδων κάπου σκορπίζεται και
χάνεται;

Είς αυτό τό Συνέδριον συχνά ήκούσαμεν
άναγκαστικώς σχέδια και συστάσεις και εδχάς
πρός μίμησιν της Ευρώπης και της Αμερικης.
Είναι βέβαιον, ότι εις τό έξωτερικόν ύπάρχουσι
πολλά συστήματα εκπαιδευτικά, φιλανθρωπικά
και νομικά μεγίστης σημασίας διά την Έλ-
λάδα. Αλλά διατί τά θέλωμεν όλα αυτά τά
ξένα συστήματα;

Αν πρόκηται να μιμηθώμεν ξένους λα-
ούς, όπως έκαμε τόσον συχνά ή Αρχαία Έλ-
λάς, διά να χωνεύσωμεν καλά καλά τά ξένα
συστήματα και να ελευθερώσωμεν με αυτά τό
Έλληνικόν πνεύμα, βαδίζομεν σύμφωνα με την
παράδοσιν και με την μοίραν την Έλληνικήν.

Αν πιστεύσωμεν ότι ή Έλλάς είχε και έχει
ύπέροχον και μοναδικόν προορισμόν έντελώς
ιδιόν της έχει καλώς. Αλλά εάν πρόκηται
να διορθώσωμεν άδιακρίτως τά καλά και τά
κακά εις την Έλλάδα διά να γινώμεθα Ευρω-
παίοι, ούτε ή εκπαιδευσις, ούτε ή καθηριότης,
ούτε οι νόμοι, ούτε ή υγεία, ούτε ο θεός ά-
γών έχει κανέν άπολύτως ένδιαφέρον μεγα-
λείτερον από μίαν περιωρισμένην ελευθεροσύνην.

Ο σκοπός του Λυκείου των Έλληνίδων ο-
πήρξεν πάντοτε σύμφωνος με την πίστιν την
όποιαν όλοι όμολογοϋμεν, ότι δηλ. τά καλά
της Έλλάδος δεν πρέπει να τά διορθώσωμεν,
άλλά με κάθε τρόπον να τά περιώσωμεν. Και
με αυτόν τον σκοπόν, τό πλέον έμπνευσμένον
έργον της άγαπητής κ. Προέδρου όπήρξεν ή
ανάγέννησις των Έλληνικών χορών.

Δεν ήμην πλησίον της την εποχήν κατά
την όποιαν τά διοργάνωσα και δεν εϊξεύρω
καμμίαν λεπτομέρειαν διά τας δυσκολίας τας
όποιας συνήντα. Αλλά είμαι βεβαία ότι δυσκο-
λώτερον και από την συλλογήν των προεμάτων
άκόμη, διά την όποιαν δικαίως καυχάται τό
Λύκειον, θα ήτο τό ζήτημα της μουσικής.

Χωρίς να εϊξεύρω, όπως λέγω, τίποτε, θα
ήμποροσα να οάς δώσω πιστήν εικόνα από
τό μαρτύριον τό όποιον θα έχω περάσει, ένφ
ύπάρχει πληθώρα χορευτικών τραγουδιών, διά
να εύρω όλίγα κατάλληλα διά τον σκοπόν της.

Φαντάζομαι ότι συχνά έχουσα εις την
μνήμην σκοπούς από την πατρίδα της, θα έ-
χανε την ύπομονήν της έμπρός εις την άδα-

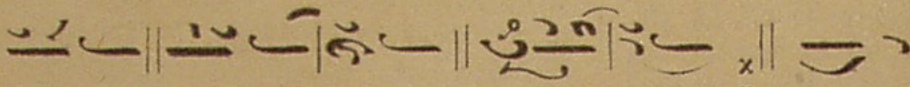
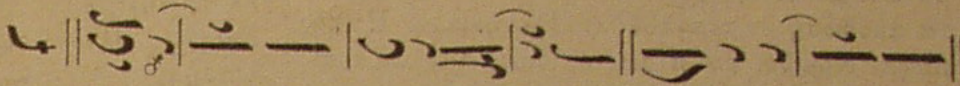
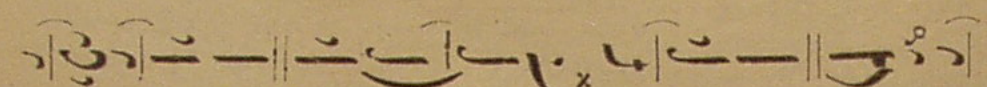
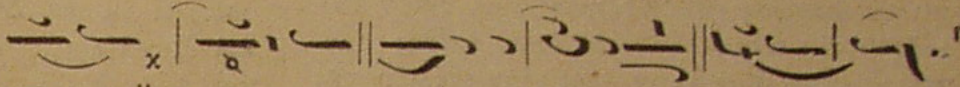
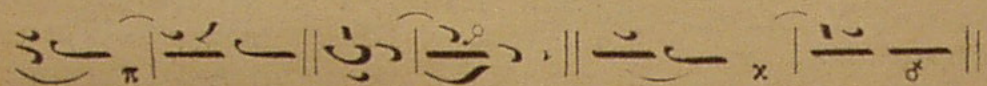
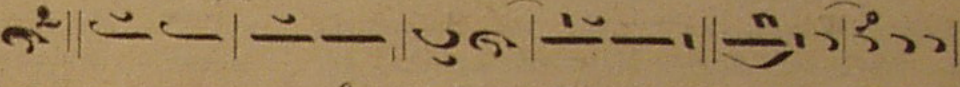
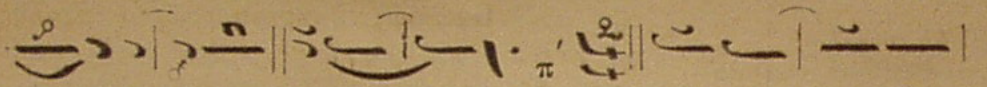
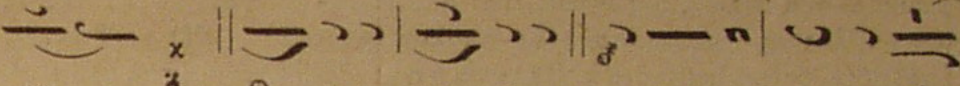
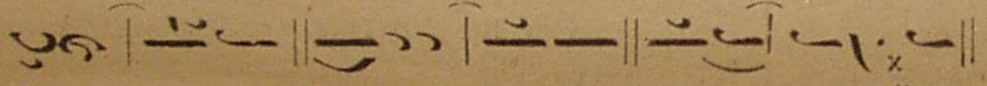
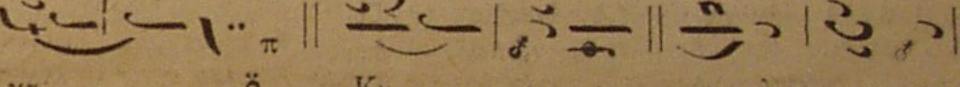
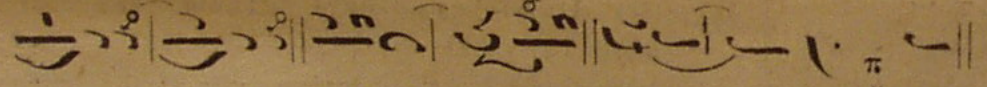
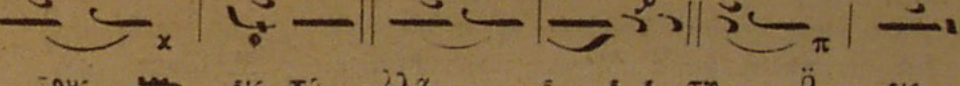
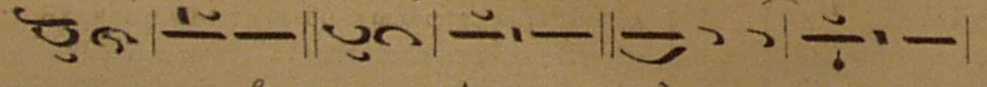
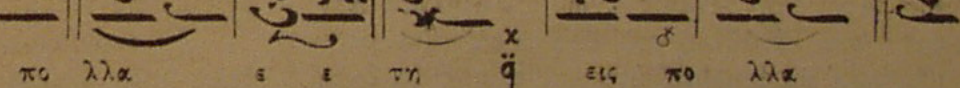
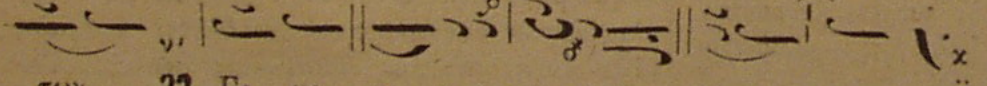
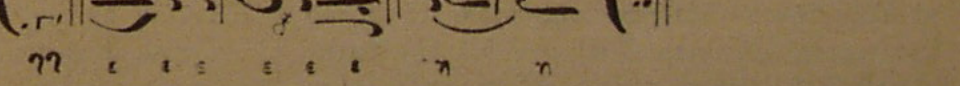
ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΙΒ'

Υπό Κ. Α. Ψάχου

Ρυθμός εξάσημος (Διτροχάιος Δακτυλικός)
μετ' εξαίρεσεων έννεασήμου.

Ήχος Α γ Πα γ
χ

 <p>Πο λυ χρο νι ον ποι η σκι ᾗ Κυ υ</p>	 <p>συν τη ευ σε βε στι ιι τη συ ζυ υ υ γω αυ</p>
 <p>υ ρι ος ο θε ος ᾗ ον ευ σ βε εστα</p>	 <p>του ου ᾗ Ε λι σα α α α α βετ ᾗ</p>
 <p>τον ᾗ Βκ τι λε ε α α η μων ᾗ Κων σ αν</p>	 <p>συν τη ευ σε βε στα τη Βκ σι λι ισ σα η μη</p>
 <p>τι ι ι ι ι νον ᾗ συν τη ευ σε βε</p>	 <p>τρι ι ᾗ Ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ελ</p>
 <p>ετα η Βκ σι λι ιι σση η μων ᾗ Σο</p>	 <p>γκ ᾗ Κυ ρι ε φυ λι τ τε ου</p>
 <p>φι ι ι ι ι ι ι ι α ᾗ και</p>	 <p>τους ᾗ εις πο λλα ε ε ε τη ᾗ εις</p>
 <p>τω ευ σε βε στα τω Δι α οο οο χω ιυ</p>	 <p>πο λλα ε ε τη ᾗ εις πο λλα</p>
 <p>των ᾗ Γε ωρ γ ι ι ι ι ι ω ᾗ</p>	 <p>ᾗ ε ε ε ε ε ε η η</p>

ξιοτητα των μουσικων, οι οποιοι δεν κατορθω-
νουν τελος παντων να γραψωσι και να παιξωσι
εν τραγουδακι: 'Ελληνικόν.
Δεν ειξευρε, ειμαι βεβαια, οτι το πραγμα
το οποιοι εζητει δεν ητο απλοον. 'Οχι μονον
τουτο. Δεν ημπορουσε να ειξευρη οτι το πραγμα
αυτο ειναι αδυνατον. Διότι, την στιγμην καθ'
ην ελοι οι μουσικαι και ελοι οι μουσουργοι εις
την 'Ελλάδα το αγνοουσιν, ητο ανθρωπίνως αδύ-
νατον μέσα εις την πολυποικιλον και θαυμα-
στήν της δρασειν να ειχε καιρον εταν διωργά-
νωνε τους 'Ελληνικους χορούς να απασχο-
ληθη με την θεωριαν της μουσικης.
Και τη χρεωσιτομμεν απόλυτον ευγνωμοσύ-
νην, διότι πρό τιαυτης δυσκολίας δεν εδειλι-
ασεν, αλλά εσπρωξε το πραγμα οπωσδήποτε εις
εν πέρας.
'Ισως και διά τους μουσικους και τους μου-
σουργους το πραγμα δεν ητο εδκαλύτερον,
διότι ελοι ανεξαιρέτως ελαβον μιαν ξένην μόρ-
φωσιν εις την μουσικην και εινε 'Ισως πολύ

φυσικόν, οτι δεν γνωρίζουσιν ουτε αυτοι οτι οι
'Ελληνικοι ηχοι δεν γραφονται εις το πεντά-
γραμμον, και δεν παιζονται εις το πιάνο, και
δεν ειξευρουσι βεβαια οτι υπαρχει κολοσσαίος
θησαυρός από 'Ελληνικά ᾄσματα εκκλησια-
στικά και δημώδη, γραμμένους με την 'Ελλη-
νικην μουσικην γραφήν, την οποίαν οι πλείστοι
'Ελληνες δεν ειξευρουσι να αναγνώσωσιν.
Τώρα χωρις να γίνη ε καθεις φανατικος
εις αυτο το ζήτημα εσον ητο ο Πλάτων, εστις
εις τους Νόμους του λέγει οτι η μουσική εινε
ελη η εκπαίδευσις και οτι καμμία άλλη με-
λέτη δεν χρειάζεται δια να γίνη τέλειος ε αν-
θρωπος, πρέπει ἔμωσ να ομολογήσωμεν οτι η
μουσική υπηρξε πάντοτε η βάση της 'Ελλη-
νικης τέχνης και ζωης. Δεν υπηρξεν εις την ἀρ-
χαίαν 'Ελλάδα ουτε επος, ουτε δραμα, ουτε
λυρικη ποιησις, ουτε θρησκεία, ουτε νόμος,
διότι και τους νόμους τους ετραγουδουσαν,
ουτε περιπτώσις καμμία της ανθρωπίνης ζωης
η οποία να μη συναδεύετο από την μουσικην.

Τόσον πολύ ητο μέρος αχώριστον της 'Ελλη-
νικης ψυχης, ωστε εινε η μόνη αρχαία τέχνη η
οποία δεν απέθανεν. Και ενω εύρισκομεν μνη-
μεία και αγάλματα και αρχαία γραμματα εις
άνασκαφάς και εις τάφους, την μουσικην παρά-
δοσιν αγνήν και ακμαίαν εύρισκομεν εις το
στόμα του λαου. Διότι εινε αποδεδειγμένον απο-
λύτως οτι το μουσικόν Πυθαγόρειον σύστημα
εινε ακόμη ζωντανόν και οτι επεκράτησεν ο-
λόκληρον εις τα εκκλησιαστικά και δημοικά
τραγουδια εν σύστημα γεμάτον ακόμη από ζω-
τικότητα και ομορφιά, αλλά το οποίον δεν έχει
καμμίαν σχέσιν, καμμίαν ομοιότητα με το Εύ-
ρωπαϊκόν σύστημα της μουσικης.
Αυτός εινε ο λόγος δια τον οποίον εβρηκεν
η κυρία Παρρην τόσην δυσκολίαν να αναστήση
τους ελληνικους χορούς, αλλά ειναί συγχρό-
νως και ο βαθύτατος λόγος δια τον οποίον
ελα τα σαλόνια των 'Αθηνών, εσον και εν
εκφράζονται εκκείπατριωτικά αισθήματα, εχουσιν
ενα ξένον χαρακτήρα, διότι ελαι αι διασκευά-

σεις έχουν ως βάσιν τὸ κλειδοκώμβλον, τὸ ὅποιον δὲν παίζει καὶ δὲν θὰ παίξῃ ποτὲ τίποτε Ἑλληνικόν.

Διὰ τὴν λείψῃ μίαν ἀνόητος συζήτησις, ἂν ὑπάρχωσιν ἢ δὲν ὑπάρχωσιν ἑλληνικὰ διαστήματα, τὰ ὅποια κάθε αὐτὶ τὰ ἀκούει, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλους λόγους πολὺ σπουδαιότερους, θὰ κατασκευασθῇ ἓν ὄργανον ἑλληνικόν, τὸ ὅποιον θὰ ἔχῃ ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα διαστήματα διὰ τὴν ἀποδίξῃ μὲ τὴν ἀγνὴν ὠραιότητά των ὅλους τοὺς ἑλληνικοὺς ἤχους. Αὐτὸ τὸ ὄργανον εἰς ἐκάστην ὀκτάβαν ἀντὶ τῶν δεκατριῶν διαστημάτων τῆς Εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς θὰ ἔχῃ τεσσαράκοντα. Αὐτὸ θὰ φανῇ παράδοξον εἰς πολλοὺς. Ἄλλ' ὁ λάρυγξ ὁ ἑλληνικὸς ἀσυνειδήτως τραγουδεῖ ὅλα αὐτὰ τὰ διαστήματα εἰς τοὺς διαφόρους ἤχους, χωρὶς νὰ εἰξεύρῃ διατὶ. Καὶ δι' αὐτὸ δὲν καταλαμβάνει ὁ μουσικὸς διατὶ δυσκολεύεται τόσο πολὺ νὰ ἀποδώσῃ ἓν τραγουδάκι Ἑλληνικόν εἰς τὸ πιάνο. Νομίζει δι' ἑαυτοῦ ὁ ἴδιος, ἀπελπίζεται καὶ τὸ ἀφίνει.

Αὐτὸ τὸ ὄργανον λοιπὸν κύριον σκοπὸν ἔχει νὰ διασώσῃ τὴν Ἑλληνικὴν μουσικὴν παράδοσιν, ἐκ παραλλήλου δὲ ἔχει ἐπίσης σκοπὸν νὰ θέσῃ μίαν βάσιν πρὸς νέαν ἐξέλιξιν τῆς μουσικῆς, καθαρῶς Ἑλληνικὴν.

Ὁ ἐφευρέτης τοῦ ὄργανου αὐτοῦ εἶναι ὁ κύριος Ψάχος, καθηγητὴς τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς καὶ Ἄρχων Μουσικοδιδάσκαλος τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας. Ὁ κύριος Ψάχος ὑπέδειξεν εἰς τὸν κύριον Βραχάμη, καθηγητὴν τῶν φυσικομαθηματικῶν, τὰς θέσεις τῶν διαστημάτων καὶ ἐκεῖνος μετὰ πολλοὺς ὑπολογισμοὺς ἀπέδειξεν, ὅπως εἶπεν, ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ παράδοσις ἔχει ὡσεὶ τὸ Πυθαγόρειον σύστημα.

Αὐτὴ ἡ ἐφεύρεσις εἶναι τόσο σπουδαία καὶ διὰ τὴν τέχνην καὶ διὰ τὴν ἰδίαν τὴν ζωὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι ὅπως εἶπον ἡ μουσικὴ διὰ τὸν Ἕλληνα ὑπῆρξε καὶ θὰ ὑπάρχῃ τὸ ἴδιον τὸ κέντρον τῆς ἐνεργείας του, ὥστε τολμῶ αὐτὴν τὴν στιγμήν — ἐνῶ εἰξεύρω ὅτι τὸ καθήκον μας, ἡ εὐγνωμοσύνη μας, ἡ υπερηφάνειά μας καὶ ἡ χαρὰ ὀδηγεῖ τὸν καθένα εἰς σκέψεις πῶς νὰ βοηθήσωμεν τὸν θεῖον ἀγῶνα τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος, ὅστις ἔχει σημασίαν εὐρυτάτην ὅσον εἶχεν ὁ ἀγῶν τοῦ 490 πρὸ Χριστοῦ, καὶ ὁ ἄλλος τοῦ 1821, εἰς μίαν στιγμήν καθ' ἣν ὁ καθείς ὑπολογίζει πῶς νὰ δώσῃ ὅλην τὴν δύναμιν καὶ τὴν τελευταίαν του πεντάραν εἰς τὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα, — τολμῶ, ἀλλὰ μὲ ὅλην τὴν συναίσθησιν τῆς σοβαρότητος τοῦ πράγματος, νὰ κάμω ἕνα ὄργανον διὰ τὴν κατασκευὴν τοῦ ὄργανου τούτου. Σχηματίζω μίαν ἐπιτροπὴν πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν, — ἡ ὅποια ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν κύριον Μπαλτατζήν, Ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν, τὸν κύριον Ξενοφῶντα Στρατηγόν, τὸν κύριον Μάξιμον, διοικητὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, καὶ τὸν κύριον Φίλιππον Δραγούμη, βουλευτὴν Φλωρίνης, ὁ ὅποιος ἐδέχθη τὴν κοπιαστικὴν καὶ βαρεῖαν ἐργασίαν τοῦ ταμίου, ἐπειδὴ ἔν ἀπὸ τὰ θνεῖρα τοῦ ἀδελφοῦ του, τοῦ ἀειμνήστου Ἰωάννου ἦτο καὶ ἡ διάσωσις τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς.

Ἐπειδὴ θεωρῶ αὐτὴν τὴν μουσικὴν ὡς μέγαν μοχλόν, ὅστις θὰ ὑψώσῃ ὅλα τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα εἰς τὴν θέσιν τὴν ὅποιαν θέλομεν ὅλοι καὶ ἐπειδὴ πιστεύω, ὅτι θὰ πᾶμε στὴν κόκκινη μῆλιά, ἀλλ' ὅτι θὰ πᾶμε μὲ Ἑλληνικὰ τραγούδια καὶ ὄχι μὲ μᾶρς Εὐρωπαϊκά, προτείνω εἰς τὴν κ. Πρόεδρον καὶ εἰς ὅλα τὰ Λύκεια τὰ Ἑλληνικὰ νὰ εἰσαγάγῃσι πλησίον εἰς τὴν μελέτην τοῦ κλειδοκώμβλου καὶ τὴν μελέτην τῆς λεγομένης Βυζαντινῆς μουσικῆς, πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ὄρατου σκοποῦ τῶν Λυκείων, ὅστις εἶναι νὰ μορφώσῃ τὴν Ἑλληνίδα συμφῶνως μὲ τὰς Ἑλληνικὰς παραδόσεις καὶ διὰ τὴν θέσῃ μίαν βάσιν Ἑλληνικῆς μουσικῆς διὰ τοὺς

Ἑλληνικοὺς χοροὺς καὶ προτείνω ἐπίσης εἰς τὴν κ. Πρόεδρον καὶ εἰς ὅλον τὸ Συνέδριον νὰ βοηθήσωσιν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ ὄργανου, διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν πρώτην φοράν εἰς τὴν ἰδικὴν μας γενεάν τὴν ὠραιότητα τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς.

Εὔα Ἀγγ. Σικελιανοῦ

Η ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΤΟΥ κ. Κ. ΨΑΧΟΥ

Τὴν 28 Μαρτίου μηνὸς ὁ κ. Κ. Ψάχος ἐποιήσατο ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας διάλεξιν, ἧς θέμα : «Ἡ Βυζαντινὴ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ ὡς παράδοσις ἱερὰ καὶ ἐθνικὴ καὶ ὡς τέχνη». Τὴν διάλεξιν ταύτην ἤξισαν γραπτῶς παρὰ τοῦ κ. Ψάχου, ἐν τῇ κλίνῃ του εἰς κατακειμένον ἕνεκα φοβεροῦ δόστου χήματος, τετρακόσιον περίπου συμπόλιται ἐκ πάσης κοινωνικῆς τάξεως, ἰδίως δὲ τῆς λαϊκῆς. Παρέστησαν κατ' αὐτὴν πολλοὶ τῶν ἐπισήμων, ἐν οἷς διεκρίνοντο ὁ Μακκρυώτατος Ποταρῆρχης Ἀλεξανδρείας κ. Φώτιος, ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος, οἱ ἐκ τῶν Συνοδικῶν ἄγιοι Μεσοσηνίας καὶ Μαντινείας, οἱ παρεπιδημοῦντες Μητροπολίται Δρυϊνουπόλεως καὶ Ἡλιουπόλεως, ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Γ. Μπαλτατζῆς οἱ βουλευταὶ Ἀττικοβοιωτίας κ. κ. Ν. Λεβιδῆς καὶ Χρ. Μητσόπουλος, πλείστοι ἄλλοι βουλευταὶ, καθηγηταί, ἐπιστήμονες, κληρικοί, στρατιωτικοί, λόγιοι καὶ μουσικοὶ καὶ πλῆθος κόσμου, κατεκλύσαν τὴν εὐρεῖαν αἴθουσαν μέχρις αὐτῆς τῆς ἐξωτερικῆς κλίμακος.

Ὁ κ. Ψάχος, ἐπὶ ὄραν ἀκριβῶς πραγματευθεὶς τὸ θέμα αὐτοῦ, ἀπέδειξεν ὅτι ἡ Βυζαντινὴ μουσικὴ εἶναι παράδοσις ἱερὰ καὶ ἐθνικὴ καὶ τέχνη ὑψηλὴ, τὴν ὅποιαν ἢ τε Πολιτεία καὶ ἢ Ἐκκλησία ἐργαίε πλεον δεῖν νὰ προστατεύσωσιν. Ἐστιγμάτισε διὰ γλώσσης δριμύτης πλὴν λεπτῆς καὶ δικαίας τὰς ἐν τοῖς ναοῖς παρεκτροπὰς, ἀπέδειξεν ἀουστάτους τὰς ἐναντίον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς κατηγορίας καὶ διὰ θερμῆς ἐκκλήσεως πρὸς τὸν Πανιερ. Μητροπολίτην Ἀθηνῶν ἐζήτησε τὴν παύσιν τῆς ἀνιέρου ἐκείνης κωμῆδος, ἧς παίζεται ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς τῆς πρωτεύουσας διὰ τῆς λεγομένης τετραφώνου.

Τὰ σπουδαιότατα ὅμως μέρη τῆς διαλέξεως ἦσαν ἐκεῖνα, δι' ὧν ὁ κ. Ψάχος δι' ἀκαταμαχῆτων ἐπιστημονικῶν ἐπιχειρημάτων ἀνεσκεύασε πεπλανημένως τινὰς θεωρίας ἀνθρώπων οὐδεμίαν σχέσιν ἔχόντων πρὸς τὴν μουσικὴν τέχνην. Καὶ τὰ μέρη ταῦτα ἦσαν τὸ περὶ διαστημάτων, τὸ περὶ μουσικῆς ἀπαγγελίας καὶ τὸ περὶ γραφῆς.

Ἐν τῷ περὶ διαστημάτων ὁ κ. Ψάχος ἀνέπτυξε τὰ κατὰ τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ζήτημα ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον, ἀνεφερεν ὡς σταθμοὺς ἐπισήμους τὸν Χρῦσανθον καὶ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ 1881 καὶ κατέστησε γνωστὴν τὴν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ «Ὁδείου Ἐθνικῆς Μουσικῆς» ἐπὶ ἔτος καὶ πλεον γενομένην ἐργασίαν πρὸς ὀριστικὸν καθορισμὸν τῶν διαστημάτων τῆς ἐν γένει Ἑλληνικῆς καὶ Ἀνατολικῆς μουσικῆς, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ τριακονταετίαν ὄλην παρασκευασθείσης ἐργασίας, τῆς ὅποιας — ὡς εἶδον οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν ἐν τῷ σχετικῷ Πρακτικῷ τῆς Ἐπιτροπῆς, τῷ δημοσιευθέντι ἐν τῷ πρώτῳ τῆς «Νέας Φόρμιγγος» φύλλῳ — τὰς ἀκουστικὰς καὶ μαθηματικὰς σχέσεις καθώρισεν ὁ καθηγητὴς τῶν Φυσικῶν ἐπιστημῶν κ. Στ. Βραχάμης. Ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ ἀνέπτυξε λεπτομερῶς τὰ κατὰ τὸ ὑπὸ κατασκευὴν μέγα ὄργανον, δι' οὗ καὶ μόνου ἡ μουσικὴ παράδοσις σφαιρὰ καὶ ἀκεραία θὰ διασωθῇ ἀλλὰ καὶ θὰ κλεισθῇ διὰ παντὸς τὰ στόματα τῶν κατηγορῶν τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς, ἧς ἀποκτᾷ

οὕτω τὸν πιστότερον ἐρμηνευτὴν τῶν πολυποικίλων αὐτῆς δικαστηματικῶν διαίρεσεων.

Ἐν τῷ περὶ μουσικῆς ἀπαγγελίας, διὰ φυσιολογικῆς καὶ καθαρῶς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης ἠρμήνευσε τί εἶναι ἀπαγγελία μουσικῆς, τίς ἡ πρέπουσα καὶ ἀληθὴς ἀπαγγελία τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς, τίνες οἱ κανόνες ἐφ' ὧν αὕτη στηρίζεται, πῶς δὲ ἀντιλαμβάνονται ταύτης ἐκεῖνοι, οἵτινες μὴδ' αὐτῆς τῆς Εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς ἀπαγγελίας ἔχοντες ἀκριβῆ ἀντίληψιν, ἀξιοῦσι νὰ ἔωσι γνώμην ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς.

Τὸ τρίτον καὶ σπουδαιότατον μέρος τῆς διαλέξεως ἦτο τὸ περὶ γραφῆς καὶ γραφικῶν συστημάτων. Ἐν τούτῳ, λαθῶν ἀφορμὴν ὁ κ. Ψάχος ἐκ τῶν γελοίων καὶ σπασμωδικῶν κινήσεων σπείρας, ἐπιζητήσεως τὴν κωδικοποίησιν — ὡς λέγει — τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς διὰ τῆς μεταγραφῆς αὐτῆς εἰς τὸ πεντάγραμμον, ἀπέδειξε δι' ἐπιχειρημάτων, ἐξ αὐτῶν τῶν Εὐρωπαϊκῶν ληφθέντων, ὅτι ἡ Εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ γραφὴ οὐ μόνον εἶνε ἀτελεστέρα καὶ δυσκολωτέρα τῆς Βυζαντινῆς, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὴν ταύτην τὴν Εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν ἀνεπαρκῆς. Ἀνέφερε δὲ μεταξὺ ἄλλων πέντε νέα συστήματα, τὰ ὅποια κατὰ καιρὸς προέτειναν σπουδαῖοι τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς μουσικοὶ, ἄλλοι μὲν πρὸς βελτίωσιν ἢ συμπλήρωσιν, ἄλλοι δὲ πρὸς ριζικὴν μεταβολὴν τῆς διὰ τοῦ πενταγράμμου γραφῆς. Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἀνέφερε τὰς ὑπόλους καὶ γελοίας προσπάθειας τῆς γνωστῆς κατὰ τὴν ὁδὸν Πειραιῶς ἑκατομμυριούχου σχολῆς τοῦ κλειδοκώμβλου, ἧς ἐν ἡμέραις μακαρίαις ἀφειδοῦς πατάλης τῶν ἐθνικῶν χρημάτων ὠνεῖρεβύθη τὴν ψήφισιν ἰδιαιτέρου παχέος κονδυλίου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας πρὸς κωδικοποίησιν!! τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς διὰ τῆς μεταγραφῆς αὐτῆς εἰς τὸ πεντάγραμμον!!!

Ἐν τούτῳ ἀκριβῶς — εἶπεν ὁ κ. Ψάχος — διαβλέπει τις τοὺς καταχθονίους σκοποὺς τῆς γελοίας ταύτης προπαγάνδας. Διότι, ἐν ᾧ οὐδεὶς ἐμποδίζει τινὰ νὰ μεταγράψῃ ἀπὸ τῆς μιᾶς γραφῆς εἰς τὴν ἄλλην, οἱ Ζῶλοι οὗτοι προσπαθοῦσι νὰ ἐπιτύχωσι κυβερνητικὴν ἔγκρισιν, ὥστε τὰ τεχνικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ ζητήματα νὰ λύωνται διὰ φετοφάδων κυβερνητικῶν ἢ ἐκκλησιαστικῶν. Ἡ κατακλείς τῆς διαλέξεως τοῦ κ. Ψάχου σύμφωνα πρὸς τὴν λαϊκὴν ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς γνώμην καὶ θέλησιν, προὔξεν ἡγετοῦ βαθυτάτην ἐντύπωσιν. Διότι διὰ μέσου τῶν λεχθέντων ὑπεδηλοῦτο ἡ ἀκλόνητος ἀπόφασις, ἵνα ἐν περιπτώσει ἀδιαφορίας τῶν ἀρμοδίων ἢ ἐθνικὴ μουσικὴ ἐπιβληθῇ διὰ τῆς λαϊκῆς θελήσεως, ἧς τυγχάνει ἡ μεγίστη δύναμις ἐν πάσῃ πολιτείᾳ.

Τὸν κ. Ψάχον, διακοπτόμενον ἐκάστοτε διὰ χειροκροτημάτων καὶ ἐπευφημιῶν, συνεχάρησαν πάντες, ὅποσθεθέντες ἀμέριστον τὴν υποστήριξιν καὶ ἐνίσχυσιν αὐτῶν ἐν τῷ ἀγῶνι, ὃν τοσοῦτον θαρραλέως ἀπὸ δῆματος ἐπισήμου ἐδήλωσεν ὅτι ἀναλαμβάνει.

ΕΠΙΑΝΟΡΘΩΣΙΣ

Ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας τοῦ «Ὁδείου Ἐθνικῆς Μουσικῆς», ἣν ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῷ δευτέρῳ ἡμῶν φύλλῳ, ἔνεκεν τυπογραφικῆς ἀβλεψίας ἐξέπεσον γραμμαῖς τινες ἐκ τῆς παραγράφου ἐκείνης, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐγένετο λόγος περὶ τῶν διδασκάντων ἐν τῷ Ὁδίῳ Καθηγητῶν. Ἐν ταῖς ἐκπεσοῦσαις γραμμαῖς ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ διαπρεποῦς φίλου καὶ μουσικοῦ κ. Κωνστ. Σφακιανάκη, ὅστις ἐδίδαξε τὴν θεωρίαν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Μουσικῆς, κατ' ἴδιον σύστημα ἀπλοῦν καὶ εὐκατάληπτον.

ΝΑΙΝΟΤΟΜΙΑΙ ΚΑΙ ΜΕΤΑΓΡΥΘΜΗΣΕΙΣ
ΕΝ ΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Μουσική και γλώσσα φύσει ἀλλήλεν-
δετα ἀποτελοῦσιν ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ
βίου τῶν λαῶν. Τὸ Ἑλληνικὸν γένος ἐν τε
τῇ ἀκμῇ καὶ παρακμῇ διὰ τῆς συμφυροῦς ποι-
ητικῆς αὐτοῦ φαντασίας οὐδέποτε πρὸς τοὺς
ἄλλους ἔπαινος καλλιεργοῦν τὴν δυνάδα ταύτην
τῶν οὐσιωδῶν αὐτοῦ γνωρισμάτων. Ἄν δ' ἐν
περιπετειῶσι καὶ ἐν τῇ δίνῃ τῶν αἰῶνων ὑπο-
τεθῆ ὅτι τοῦ καιροῦ τοῦ ὀλοῦτος ἡ-
μαυρώσε κατά τι τὴν ὠραιότητα, οὐδέποτε
ὅμως ἠδυνήθη ν' ἀλλοιωθῇ τὴν γνησιότητά
τοῦ μοιραίως ὑποκύφαντος, καὶ παραχαράξῃ
τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ ὑπόστασιν. Ψευδῆς μά-
τυς ἡ ἱστορία.

Δυστυχῶς ὅμως σήμερον κατὰ τὴν ἐθνι-
κὴν ἡμῶν ἀναγέννησιν καὶ ἀτοκατάστασιν
παρατηρεῖται ποιά τις καινοτόμων τάσις πρὸς
μεταρρυθμίσεις. Καὶ ἐν ὅσῳ μὲν αὐταὶ εἰς
ἐξάλειψιν κακῶν προλήψεων καὶ ἔξερων τείνου-
σι καὶ καλῶς ἐννοουμένην πρόοδον, ἔχει κα-
λῶς. Ἄλλ' ὅταν θίγῳσιν ἱερὰς καὶ ἐθνικὰς
παραδόσεις ἐγκεχαραγμένας δικαίως καὶ ἀνε-
ξίτητος ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ λαοῦ, παραλλάσσουσαι
τὴν φύσιν τοῦ ἐθνικοῦ αὐτοῦ χαρακτήρος, θὰ
γίνωσιν ἀνεκταί. Ἡμεῖς τοῦλάχιστον οἱ ἐν ἐ-
παρχίαις, ἐν οἷς τὸ τῆς ξηνομανίας μικρόβιον
δὲν εὐρίσκει κατάλληλον ἔδραμον, εἴμεθα λίαν
συντηρητικοί, μετ' εὐλαβείας καὶ ἀπροσίπως
τῶν πατρίων ἐχόμενοι. Ἄλλὰ τίς εἰς τὰ βροῦ-
τὴν παροχὴν τοῦ μητρικοῦ γάλακτος πείραται-
δίξων διατρέφει αὐτὰ διὰ ξένων οὐσιῶν; Καὶ
διὰ μὲν τοὺς Βυζαντινοὺς ναοὺς τοὺς ἐν τῇ διασπορῇ
τοῦ χρόνου ἢ ἄλλων τινῶν ἕνεκα περιστάσεων
καταρρέοντες τόσῃν εὐλόγως πρὸς ἀναστήλω-
σιν καὶ συντήρησιν λαμβάνομεν πρόνοιαν, τὴν
καλλιτεχνίαν τῶν προγόνων ἡμῶν σεβόμενοι
καὶ ἀποθαυμάζοντες, τῆς δὲ ἱερᾶς μουσικῆς,
δι' ἧς ἐν τοῖς ἱεροῖς τοῦτοις τεμένεσι ὑμνήθη
ὁ πανουργός, καὶ ἦτις ἀνέκαθεν μετὰ τοσοῦ-
των ἀγῶνων διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐσώθη μέχρι
ἡμῶν ὡς ἱερὸς θεσμός, δὲν φαίνεται παραδο-
ξον νὰ μελετῶμεν τὴν κατάργησιν ἢ διαστρο-
φήν, πρόοδον τοῦτο νομίζοντες; Οἱ ἀγαθοὶ ἡ-
μῶν πρόγονοι, σπουδαῖοι τῆς πολιτείας φύλα-
κες, κατ' οὐδὲν ὑπεροῦντες εἰς τὸ προοδευτι-
κὸν καὶ καλλισθητικὸν αὐτῶν πνεῦμα, διὰ τὸ
ποικίλον τῶν τῶ πλήρωμα τῆς κοινωνίας συγ-
κροτούντων, καὶ ἐπειδὴ αὐτοὺς ἕκαστος ἐκὼν
ἐμουσούργει, ἢ ἀπορρύγχει τὴν εἰς τὸ παρὰ
φύσιν διαστροφὴν τῆς μουσικῆς εἰς φανλότητα
καὶ κακομουσίαν «Ἐκ παιδῶν ἠνάγκαζον
διὰ βίου μουσικὴν ἀσκεῖν, καὶ μέλει καὶ ῥυθ-
μοῖς καὶ χορείαις ἐχρῶντο δεδοκιμασμέναις. ἐν
τε ταῖς ἰδιωτικαῖς εὐφροσύναις κἂν ταῖς δη-
μοσίαις θείαις ἐρταῖς συνήθη μέλη τινα νομο-
θετήσαντες, ἃ καὶ νόμους προσηγόρευον, μη-
χανὴν τινα εἶναι τῆς βεβαιότητος αὐτῶν τὴν
ἱερουργίαν ποιησάμενοι, καὶ μένειν δὲ ἀκίνητα
διὰ τῆς προσηγορίας ἐτεφήμισαν.» λέγει Ἀ-
ριστείδης ὁ Κοϊντιλιανός. Τῷ κανόνι δὲ τοῦ
τοῦ καὶ ἡ ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία στοιχοῦσα
συνετήρη ἐν ἐπὶ τόσους αἰῶνας κατὰ τὸ δυνα-
τὸν ἀμετάτρεπτα καὶ ἀναλλοίωτα τὰ ἱερὰ μέ-
λη, ἐντελλομένη τὸ «ἀ π ὀ δ ι φ θ ἔ ρ α ς ψ ἃ λ
λ ε ι ν.» Τὰ πλείστα δὲ τῶν ἐκκλησιαστικῶν
μελῶν εἰσὶ τέλεια δημιουργήματα ἰδιοσύστατα
καὶ ἀθάνατα. Δὲν ἀνήκουσι πλέον εἰς τοὺς
ποιητὰς, ἀλλὰ κατὰ διαδοχὴν εἰς πάντας ἡμᾶς
τοὺς ὀρθοδόξους. Οὐδεμία δὲ κακόμοσος δύ-
ναμις εἶνε ἱκανὴ νὰ θραύσῃ τὸν τύπον καὶ κη-
λιδώσῃ τὴν ὠραιότητα. Τὴν Ἀνάστασιν τοῦ
Χριστοῦ, τοῦ θανάτου τὸ κράτος συντήσαν-
τος, δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀμαυρώσωσιν οἱ Ἰου-
δαῖοι, ἀλλὰ καὶ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη»
οὐδέποτε θὰ παραλλάξῃ χαρμωδῶς ψαλλόμε-

νον ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλη-
σίας, ὡς ἐποιήθη, μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Ἐμβλέψατε εἰς τὴν ποικίλιαν τῶν φθικῶν
πτηνῶν. Ἐκαστὸν εἶδος ἔχει ἐκ φύσεως ἴδιον
μελῶδημα, ἴδιαν μουσικὴν γλῶσσαν ἐξ ἧς καὶ
διακρίνεται. Τίς ἐξ ἡμῶν καὶ ἐκ μόνου τοῦ
κελαδήματος δὲν διακρίνει τὴν ἀηδῶνα ἀπὸ τῆς
ἀκανθουλίδος, τοῦ κίναρινίου, τοῦ κορυδαλοῦ,
τοῦ κόσσυφου ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου;

Ὅσοι κοσμοπολίται καὶ ἂν θεωρηθῆ ἡ μου-
σική, ἕκαστον ἔθνος φυσικῶς ἔχει ἴδιον αὐτῆς
χαρακτήρα. Πρὸ πάντων δὲ τὸ Ἑλληνικόν. Δι-
ότι ἡ Ἑλληνικὴ μουσικὴ φυσικῶς ἔχει ἴδιον
διάγραμμα, ἴδιον μουσικὸν κανόνα.

Ἡ διαβάθμισις τῶν κλιμάκων, τῶν δια-
φόρων τρόπων ἢ ἤχων εἶναι ἰδιόρρυθμος,
Ἄδύνατον δὲ τὰ λεπτὰ ἐκεῖνα μουσικὰ διαστή-
ματα νὰ περιορισθῶσιν ἐν τοῖς συγκεκριμένοις
ἡμιτονίοις τῆς Εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, χάριν
ἐναρμονίσεως τῶν ἱερῶν ἔσμάτων καὶ πρὸς νε-
ωτεριστικὴν πρόοδον, ἀνευ οὐσιώδους καὶ χα-
ρακτηριστικῆς αὐτῶν ἀλλοιώσεως. Τοῦτ' αὐτὸ
ἰσχύει καὶ διὰ τὴν δημόδιον ἡμῶν μουσικὴν. Τὰ
δημόδια Ἑλληνικὰ ἔσματα, ἀγνὰ καὶ φυσικὰ
δημιουργήματα τῶν ἀρματωλικῶν ὀρέων, τῆς
προσφιλοῦς ταύτης τῶν Μουσῶν κατοικίας, καὶ
τοῦ φυσικοῦ τῶν ἀγροτῶν βίου καὶ ποιμένων,
περιβαλλόμενα ξενίαν ἀμψίσειν, οὐ μόνον θ'
ἀποβάλλωσι τὴν φυσικὴν αὐτῶν χάριν, ἀλλὰ καὶ
θὰ ὑποταθῶσι τοιαύτην ἀλλοίωσιν, ὥστε θὰ κα-
ταστῶσιν ὄλως ἀγνώριστα. Εἶναι τὸ ἴδιον,
ἴσο ἐν παρεμβάσει εἰλωμεν, ὡπνεῖ λάβρητι δ-
ρεσίβιον νεάνιδα, γαλακτοθρέμνονα ποιμενίδα,
γνήσιον τῆς φύσεως τέκνον, ἀναπνεύσαν ἀέρα
καθαρὸν καὶ αἰγιῇ παντὸς φθορικοῦ μικρο-
βίου, καὶ περιβάλλητε αὐτὴν δι' ἀμψίσεως τοῦ
νεωτεριστικοῦ πνεύματος, ἵνα καταστῆ κατὰ
τοὺς προοδευτικῶν εὐτρόσωπος καὶ δὴ εὐπρό-
σδεκτος καὶ εὐπαρορησίαστος ἐν μεγάροις! Οὐ
μόνον μεταμορφωμένη θὰ καταστῆ ἀγνώρι-
στος ἀλλὰ ζήτημα ἐάν θὰ δυνηθῆ νὰ προσχω-
ρήσῃ εἰς διαστραμμένην ἐνδυστήριον ἐπίνοιαν
ἐκ πολιτιστικοῦ ρεύματος, μεταλλάττοντος καθ'
ἐκάστην φάσιν, καὶ αὐτοῦς ἔτι τοὺς φυσικοὺς
νόμους ἔστιν ὅτε διαστρέφοντος. Διότι παρα-
δόξως θὰ ἴδῃ τὴν νέαν αὐτὴν ἐσθῆτα πορπου-
μένην ἀναστροφάδην (νὰ κουμβώνηται δηλο-
νότη ἀνάποδα, ἐπισθεν), ἐν ᾧ φύσει δὲν ἐπλά-
σθη ὀπισθοῦσιν, ἀλλ' οὕτε οἱ ὀφθαλμοὶ ὑπὸ
τοῦ Πλάστου ἐτάχθησαν κατὰ τὴν ἰναικὴν χώ-
ραν, ἀλλόκοτον δὲ θὰ παρατηρήσῃ τὸ στενὸν καὶ
πεδῶροχον αὐτῆς κράσπεδον, μὴ ἐπιτρέπον
τὴν κατ' ἀρέσκειαν ἢ κατ' ἀνάγκην τοῦλάχιστον
τῶν βημάτων μεγέθυνσιν, προκειμένου ἐπὶ πα-
ραδείγματι νὰ διέλθῃ τυχαίως χάνδακα, ἢ νὰ
ἀναρριχηθῆ ἐπ' ὀχλήματος, ἢ ἐπὶ τέλους ἐπει-
γομένη νὰ σπεύσῃ. Δὲν θ' ἀνεχθῆ τὸν σιγή-
δεσμον λόγῳ ὑγείας, ὡς περιορίζοντα τὸ ἀνα-
πνευστικὸν καὶ κυκλοφορικὸν αὐτῆς σύστημα,
ἐπηρεάζοντα τὴν νεανικὴν ἀνθηρότητα καὶ
ὕψαιροντα ἀπὸ τῆς ὄψεως τὴν ροδόεσαν
ἐκείνην ἰκμίδα, ἀντικαθισταμένην διὰ τοῦ πε-
λιδνοῦ τῆς εὐαίσθησι ας χρωματίζε
ὡς ἐνασμενίζοντα ν' ἀποκαλῶσι τὴν ἄχαριν
καὶ νοσηρὰν ταύτην χροιάν αἱ πεπολιτισμέναι
νεάνιδες. Δὲν θὰ σγγκατανεύσῃ εἰς τὸ ἔξωμον
καὶ ἐκστηθον, τὸν ἐκφυλον τοῦτον καλλωπισμόν,
τὸν τραυματίζοντα τῶν ἡθῶν τὴν αὐστηρότη-
τα. Δὲν θὰ στερῆ εἰς τὴν ὑπόδυσιν, διότι ἄ-
δύνατον νὰ βαδίσῃ ἐλευθέρως ἐν στενοῖς καὶ
ὀξυρύνχοις ὑποδήμασι μὲ ὑποπτότερον κάττυμα
(τακοῦνι) βᾶσιν μὲν ἔχον περίμετρον πενταλέ-
πτου, ὕψος δὲ δεκάδα περίπου ἑκατοστῶν τοῦ
μέτρου, ἄτε κινδυνεύουσα νὰ πάθῃ ἂν μὴ ἐξάρ-
θημα τοῦλάχιστον διάστρεμμα. Ἐκτός ἐάν
περιορίζουσα τὰ βήματα αὐτῆς προβαίνει μετὰ
προσοχῆς ὡς ἐπ' ἀκανθῶν ὑποκάλλουσα. Ἀ-
ποσιωπῶντες δὲ συντομίαις χάριν τὸ ἐπίλοιπον

διὰ τὴν παρομοίωσιν διάκοσμον ἐπιλέγομεν, ὅτι
πρὸς ἐναρμονίαν τῶν Ἑλληνικῶν μελωδικῶν
ἀνατιθέμενος ἀπαιτεῖται Ἑλληνικὴ μουσικὴ
τεχνοτροπία, ἢν δύναται τις ν' ἀποκαλύψῃ ἀνι-
χνεύων ἀρχαῖα μουσικὰ χειρόγραφα, μυσταγωγ-
γὸν τῶν ὁμοίων ἡμεῖς τοῦλάχιστον ἱκανὰ πει-
στήρια ἔχοντες μόνον τὸν κ. Ψάχον διακρίνο-
μεν, δυνάμενον ἀρχαιοτρόπως νὰ εἰσαγάγῃ τὴν
ἐμπρέπουσαν ἀρμονικὴν πολυφωνίαν ἀνεπηρέ-
αστον ἀπὸ παντὸς ξενισμοῦ, καὶ ἀνακαινίσῃ
οὕτω τὴν τεχνωμένην τῶν ψαλμῶν λύρα τὴν πά-
λαι ποτὲ μουσικὴν ἡμῶν εὐκλειαν.

Ἐν Μουσῇ τῆς Ἀλγυαλείας
ΔΗΜ. ΠΕΡΙΣΤΕΡΗΣ
Ἱατρός
καὶ πρόεδρος τοῦ ἐν Ἀλγίῳ Συνδέσμου τῶν
Ἱεροψαλτῶν Ἰωάννης ὁ Κουκουζέλης.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ
ΤΗΣ ΦΩΝΗΣ

[Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου]
Ἄλλ' ἐξετάσωμεν ἤδη ἐγγύτερον ποῖον εἶναι
τὸ ὄργανον τοῦτο, διὰ τὸ ὅποιον ἐπικαλοῦμαι
ἀμέριστον τὴν προσοχὴν ὑμῶν καὶ συνιστῶ νὰ
ἔχητε ἀγρυπνον τὸ ὄμμα σας εἰς τὸ μέλλον ὅ-
σοι θὰ τὸ χρησιμοποιήτε εἰς ἐπαγγελματικὴν
χρῆσιν. Τὸ ὄργανον τοῦτο εἶναι ὡς γνω-
στὸν εἰς πάντας, λ ἄ ρ υ γ ξ. Κεῖται δὲ οὗτος
εἰς περιορισμένην Ἀνατομικὴν μοῖραν, εἰς μι-
κρὸν ἔκτασιν τοῦ τραχηλικοῦ πεδίου καὶ εἶνε
σχετικῶς μικρὸν ὄργανον, ἀλλὰ μέγαν. Ὑπο-
δηλοῦται δὲ ἐν τῇ θέσει ταύτῃ παρὰ πλείστοις
λιπασάρκοις ἀνδράσι τε καὶ γυναίξι διὰ γυναιώ-
δους προβολῆς κειμένης ἐν τῷ μέσῳ, ἢν ἀπεκάλε-
σαν μῆλον τοῦ Ἀδάμ πιθανῶς ἐξ ὑπαθέσεως
ὅτι ἐκεῖ ἐσφηνώθη ὡς στίγμα ἀνεξίτηλον
ὁ ἀπαγορευθεῖς, καὶ ὅμως καταβροχθισθεὶς καρ-
πὸς ὑπὸ τοῦ λαϊμάργου πρωτοπλάστου. Ἐν
τούτοις, εἰ καὶ εἶναι ομικρότατος, εἰ καὶ ἐστιγ-
μακίωθῃ ἕνεκα τῆς παρακοῆς τοῦ Ἀδάμ, οὐχ
ἦττον εἶνε ἀναμφίλεκτον, ὅτι τυγχάνει τὸ ὄρ-
γανον, διὰ τοῦ ὅποιου οὐ μόνον ὁ ἄνθρωπος κα-
ταθέλγεται καὶ μεθύσκειται, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ
θηρία ἀλίσκοντα: διὰ τῶν μελωδικῶν καὶ εὐ-
στροφῶν ἤχων καὶ τῶν ἡδαιῶν μολπῶν ἃς
ἐκπέμπει, ὅταν εἶναι τέλειος καὶ εὐρίσκειται εἰς
ὕγιαν κατάστασιν. «Τὴν τε γὰρ ἡδονὴν ἰσχυ-
ρότατον εἶναι δέλεαρ ἢ καὶ τὰ ἄλογα τῶν ζώ-
ων ἀλίσκειται», (κατὰ Κοϊντιλιανόν). Εἶναι τὸ
ὄργανον ἐκεῖνο, δι' οὗ αἱ Σειρήνες τὰ μυθώδη
ἐκείναι τέρατα ἀπέλυον τὰς ἡδείας καὶ μεθυσοῦ-
σας μολπὰς καὶ ἐμαγγάνιζον τοὺς διαπλέοντας
τὸν Σικελικὸν πορθμὸν καὶ θὰ εἰλκυον καὶ αὐτὸν
τὸν Ὀδυσσεῖα, ἂν μὴ ὁ πολυμήχανος ἐκεῖνος διέ-
τασεν οἱ μὲν σύντροφοι αὐτοῦ νὰ βύσωσι διὰ κη-
ροῦ τὰ ὄτα αὐτῶν, αὐτὸν δὲ νὰ προσδέσωσιν
ἰσχυρῶς ἐπὶ τοῦ ἰστοῦ τοῦ πλοίου καὶ νὰ τὸν
σφίγγωσιν ἐπὶ μᾶλλον, ὅταν θὰ ἰκέτευσεν νὰ λύ-
σωσι τὰ σχοινία. «Σειρήνας μὲν πρῶτον ἀφίξε-
αι αἰετὰ τε πάντας ἀνθρώπους θέλγουσιν, ὅστις
σφέας εἰσαφίκηται, ὅστις ἀνδρείη πελάζει καὶ
φθόγγοι ἀκούσῃ Σειρήνων, τῷ δ' οὕτω γυνὴ καὶ
νήπια τέκνα οἰκαδὲ νοστήσαντι παρίστανται
οὐδὲ γάνονται, ἀλλὰ τε Σειρήνες λιγυρῇ θέλ-
γουσιν αἰετῶν οἰμεναὶ ἐν λειμῶνι.» (Ὀμήρου
Ἰλιάς).

Ὁ λάρυγξ εἶναι, ἐπαναλαμβάνω, τὸ μικρὸν
μὲν ἀλλ' ἀφθάστως τέλειον φωνητικὸν ὄργανον,
δι' οὗ ὑμνωδεῖται ἐν ψαλμοῖς μὲν ὁ δημιουργός,
ἐξάιρεται δὲ ἐν ζῶμασιν ἡ ὠραιότης τῆς
φύσεως καὶ θέλγεται λιγυρῇ αἰετῇ καὶ τέρπε-
ται καὶ διατίθεται εὐαρέστως πᾶς βαρυκλήων
ἄνθρωπος καὶ παρορμᾶται εἰς ἐξάρσεις καὶ πο-
λεμικὸν καὶ ἱερὸν μένος. «Οἴκων ἐνεοσι πρᾶ-
ξις ἐν ἀνθρώποις, ἦτις ἀνευ μουσικῆς τελεῖται.
Θεοὶ μὲν ὕμνοι καὶ τιμαὶ μουσικῇ κοσμοῦνται,
ἐόρται δὲ ἴσαι καὶ πανηγύρεις πόλεων ἀγᾶλ-
λονται, πόλεμοι δὲ καὶ ὄδων πορεῖται διὰ μου-
σικῆς ἐγείρονται τε καὶ καθίστανται (Κοϊντιλι-
ανός). Αὐτὸς εἶναι τὸ ὄργανον διὰ τοῦ ὅποιου

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Το έκ των αυτοθωνών της «Νέας Φορμύγας» και...

Η καλλιέργεια του ήματος δις λίγα δεκάτιον...

έν συνεργία μετά της υποκειμένης αὐτῆ τρα...

Ἄλλὰ μεθ' ἑλῆν τὴν τελειότητα μεθ' ἧς...

Εἰς τὸ οὖτω δὲ σχηματίζομενον στένωμα...

σ μ ῆ συνάπτεται ἡ πρώτη μάχη κατὰ τὴν βί...

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντων κατα...

ἂν εἴρηται ὅτι εἶναι σύστημα ἀνεπέδωτον καὶ...

ΜΙΚΗΛΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ἱατρός...

Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς ἐθνικῆς μουσικῆς συλλογῆς

Ἐν τῷ πρώτῳ φύλῳ τῆς «Νέας Φορμύγας» γρά...

Κύριε Πρόεδρε,

Τὸ ζήτημα τῆς περιουλογῆς τῶν ἐθνικῶν...

Ἡ διάσωσις κτῶν ἀπὸ τῆμέρας εἰς τῆμέραν...

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἐπόμενον)